

Vallavanema kuu

Kui märtsikuus rikastab meie argipäevi naistepäev, emakeelepäev ja üleminek suveajale (see ei ole veel viimane kord), siis veebruarist meenuvad Eesti Vabariigi aastapäevale pühendatud kontsertaktused, lilled asetamine vabandussammaste juurde ja ka suusakilomeetrid Ebavere nõlvadel. Tähistasime üheskoos EV101 aastapäeva, tunnustasime tublisid kultuuris, majanduses, sotsiaal- ja turvalisuse valdkonnas, kogukonnas silmapaistnuid ning spordiseltskonada. Oleme terve viimase aasta saanud rääkida Eestist Vabariigist, kellel on vähemalt numbrikeeles kolmekohaline ajalugu. Kahjuks me ei saa rääkida, et meil on olemas kolmekohaline vaba Eesti ajalugu. Kui me hetkeks reisisime läbi aja tagasi, siis mis tuleb kõigepealt meelde, mõeldes sõnale Eesti? Kannatused või rõõm, laulupidu, töö ja higi või eduelamused? Kindlasti on need mõttemärgid kõigil erinevad. Kuid kui selles mõttemärgis on olemas väärtused ning sümbolid (Eesti lipp, vaba mõte), siis on meel rahulik ja meil on veel pikalt võimalus rahvusriigina kujundada iseenda tulevikku.

Selle aastal pärjati Väike-Maarja valla Aasta Teo 2018 tiitliga Väike-Maarja gümnaasiumi värkstoat valimine. Kindlasti on tegu ühise ja olulise teoga, mille eestvedajaks on Väike-Maarja gümnaasiumi direktor Marje Eelmaa, kuid mis ei ole saanud tõenäoliselt teoks ilma koostööta meie enda vallas tegutsevate Väike-Maarja, Simuna, Rakke ja Kilti kooliõpetajate vahel.

Soovin õnne värkstoat projekti panustanutele ja mõistlikku koostööd ka edaspidiseks, sest uut laborit tuleb maksimaalselt kasutada ning Lääne-Viru kooliõpilastele loodusainete õpetamist veelgi huvitavamaks muuta. Kindlasti on kaasaegsete laboriseadmete soetamine oluline ka pikemas perspektiivis gümnaasiumile, sest riigi keskvalitsuse poolt 100%-liselt kinni makstavad nn riigigümnaasiumid muudavad kõikide maakondade haridusvõrku. See toob endaga kaasa üle Eesti gümnaasiumite vähenemise ja selle haridusastme koondumise maakonna keskkonda. Tundub, et keskvalitsusel on olemas siiras usk, et riigigümnaasiumid aitavad Eesti teraviljalise arengule kaasa.

Kas haridusvaldkonnas on järjekordselt uusi tuuli oodata, eks sellele annab mingis osas vastuse 3. märtsil toimunud valimistel elanikkonnalt mandaadi saanud XIV Riigikogu koosseis. Olen tänulik kõigile inimestele, kes hääletamisel osalesid. Valimistel osalejatele ei ole ükskõik, millises Eestis me „hommel“ elame. Minu arvates on ülimalt oluline, et valimistel osalenute osakaal tõuseks. Kui Riigikogu valimiste korral osaleb ligi 63% valijatest, siis järelikult on enam kui kolmandikul oma isiklik arvamus väljendamat. Sellegipoolest on rahvas tänaseks rääkinud ning mandaadid järgnevatel aastaküladeks Riigikogus jaotatud. Kes võitis? Reformierakond, EKRE? Võitja on ikka see, kes suudab moodustada valitsuse ja kõige rohkem oma erakonna maailmavaa-

det realselt teostada. Kirjutan seda artiklit hetkel, kui potentsiaalsed koalitsioonipartnerid alles sõeluvad koostöövariante ning Keskerakonnalt on tulnud eitav otsus Reformierakonna ettepanekule läbirääkimisi alustada. See suhteliselt keeruline, ükskõik, milliseks kujuneb koalitsioonikoosseis. Olles ka ise RK kandidaatide hulgas, siis aitäh kõigile neile, kes mind usaldasid – kokku koguni 547 inimest. Võrreldes paljude teise kandideerinud omavalitsusjuhtidega, siis on see suurepärase tulemus ja minu jaoks läbi aegade suurima arvuline valijate toetus. Aitäh usaldamast!

Usaldus tekib aastatega ning kindlasti on see seotud vastutusega oma tegevuse eest. Mõõdund kalendrikuul sain hea kogemuse saatel „Sotid selgeks“, mis oli seotud ühe meie valla elaniku probleemiga, kus ta oli jäänud ilma nn üks elava pensionäri toetusest. TV3 on kommertskanal ehk saated tuleb teha huvitavaks (vaadatavus = reklaamitulu) ning tähtis ei ole kogu teraviljalise, vaid telesaate „teravus“. Kuna kogu RK kandideerimisaeg ei olnud mul töökohustuste tõttu vaba aega aktiivselt valmistega tegeleda, ega ka volikuid jagada, siis küsisin peale saate ilmumist saate toimetajalt, et kuidas said pr Reet Ruveni koju laua peale minu pildid, mis olid seotud Reformierakonnaga ja mis võisid vaatajale jätta mulje, et olin käinud kampaanias teemas. Selgus, et TV3 saatejuht oli need eelnevalt ise välja printinud ja siis pr

Tegu ei ole ametiredelil ronimisega, vaid Eesti omavalitsuste talimängudega, kus Indrek Kesküla saavutas juhtide võistlusel meeste arvestuses (vallad kuni 8000 elaniku) I koha.
Foto Ain Liiva

Reet Ruveni juurde kaasa võtnud. Rääkis ka TV3-le nii kohaliku omavalitsuse kui laste seaduslikest kohustustest. Minu jaoks on oluline, et meie ühiskonnas oleks jätkuvalt tähtsal kohal põlvkondadevaheline sidusus. Sellises ühiskonnas vanemad hoolitsevad laste eest ja täiskasvanud lapsed oma vanemate eest. Meie kogukond on piisavalt väike, et teada, kuidas asjad tegelikult on ning loodan, et pr Reet Ruveni lapsed ja lapselapsed ei lase tal end üksiku ja abituna tunda. Ka ilma telesa-

teta olime pr Reet Ruvenile mitmeid kordi rääkinud ja selgitanud olukorda ning telesaade iseenesest ei muuda omavalitsust teistmoodi otsustama. Ka edaspidi eraldame sotsiaalkortereid vastavalt inimese ja tema lähikäiklaste toimetulekule tähtajaliselt (tavaliselt kuni üheks kalendriaastaks) ning seejärel hinnatakse iga üksikjuhul sotsiaalkorteri vajadust uuesti. Loomulikult oleksin saanud teles viisakamalt omavalitsuse seisukohti tutvustada, kuid antud konkreetne teema on oluliselt mitmekihilisem, kui sellise telesaate fookus.

Lumerohke talv on toonud naerusuud kõigile suusa- ja kelgusõpradele. Samas valla elarlove ei ole see just kõige meeldivam. Korralik lumesadu vajab pikki töötunde, et valla teed läbitavad hoida. Kindlasti oli ka Maanteeametil selle talvel lumetõrjega piisavalt väljakutseid, sest kannaime koos vastutust meie valla territooriumil oleva teedevõrgu hooldamisel. Viimasadudega vahelduvad miinuskraadid rõõmustavad soome kelgu omanikke, kuid jälakäijatel soovitan kasutada spetsiaalseid naaste kingade alla. Kahjuks on olnud sellel talvel libeda tõttu mitmeid kukkumisi, mis vajasid ka arstiabi. Ettevaatust libedaga liikluses ja loodan, et kevadine päiksepaiste meelitab ka meie nägudesse rohkem naerukurde.

Indrek Kesküla
vallavanem

Vallavalitsuse materjalid (13.02; 20.02; 27.02.2019 vallavalitsuse istungid)

Katastriüksustele sihtotstarbe ja koha-aadressi määramine

- Kurtina külas asuva Hõimu katastriüksuse jagamise tulemusena moodustatavatele katastriüksustele määrati koha-aadressideks Hõimu ja Kaare ning sihtotstarbeks maatulundusmaa.

- Ebavere külas asuva Teeääre katastriüksuse jagamise tulemusena moodustatavatele katastriüksustele määrati koha-aadressideks Teeääre, Ristee ja Ärina – Mõisamaa tee ning sihtotstarbeks vastavalt elamumaa, maatulundusmaa ja transpordimaa.

- Ärina külas asuva Riina katastriüksuse jagamise tulemusena moodustatavatele katastriüksustele määrati koha-aadressideks Kruusamäe ja Pihlariinu ning sihtotstarbeks vastavalt elamumaa ja maatulundusmaa.

Dokumentide vormide kinnitamine

- Kinnitati järgmiste dokumentide vormid: aiamaa ajutisse kasutusse andmise avaldus, aiamaa ajutise kasutuse lepingu lõpetamise avaldus, aiamaa ajutise kasutamise leping, hauaplatsi kasutamise leping

Vallavara võõrandamine enam-pakkumisel

- Määrati uus alghind Hirla külas asuva Teeserva katastriüksuse müümiseks enam-pakkumise korras Osta.ee keskkonnas.

Arvamuse andmine maa riigi omandisse jätmise kohta

- Nõustuti järgmiste tagastamis- ja erastamisaotlusteta maaüksuste riigi omandisse jätmisega: Paasvere metskond 168 ja Paasvere metskond 169 Piibe külas ning 15124 Kapu – Rakke – Paasvere tee Simuna alevikus.

Sotsiaaltoetuse eraldamine

- Nõustuti täiendava sotsiaaltoetuse maksimisega valla elarlove vahenditest viiele taotlejale summas 277, 50 eurot.

- Ei nõustatud täiendava sotsiaaltoetuse maksimisega ühele isikule summas 30,60 eurot.

Sotsiaalkorteri üürile andmine

- Otsustati eraldada kahele taotlejale sotsiaalkorteri Väike-Maarja alevikus.

Väike-Maarja hooldekodu töötajate koosseisu kinnitamine

- Kehtestati alates 01.01.2019 Väike-Maarja Hooldekodu töötajate koosseis ja töötasud.

Avaliku ürituse luba

- Anti luba korraldada BTR Racing MTÜ-l 23.02.2019 Väike-Maarja vallas avalik üritus „Pandivere Talv 2019“.

Seltsimaja töötajate koosseisu kinnitamine

- Kinnitati Väike-Maarja Seltsimaja töötajate koosseis.

Valla tänukirjade andmine

- Otsustati anda Väike-Maarja valla tänukirjad vastavalt korralduses toodule.

Hajaasustuse programm

- Kiideti heaks Nõmmkülas Karl-Martini kinnistule ja Kõpsta külas Madise kinnistule veesüsteemi rajamise projekti aruanded.

Geoloogiline uuring

- Nõustuti Raigu II uuringuruumi geoloogilise uuringu läbiviimisega.

- Nõustuti Raigu II uuringuruumi geoloogilise uuringu taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmisega.

Raieloa andmise dokumendid

- Kinnitati raieloa andmise dokumentide vormid.

Hanked

- Kinnitati hanke „Väike-Maarja Pikk tn 1, 2, 3 ja 4 ning Georg Lurichi pargi haljastuse eelprojekti koostamine“ edukaks pakkujaks OÜ Projekteerimis-keskus.

- Kuulutati välja riigihange „Simuna kergliiklustee rajamine“.

- Kinnitati hanke „Rakke jäätmeajama rajamine“ edukaks pakkujaks AS Lasila Betoon.

- Kinnitati hanke „Kindlustusteenu- se tellimine“ edukaks pakkujaks ERGO

Insurance SE.

Jäätmeajamad

- Kinnitati Simuna ja Väike-Maarja jäätmeajama uued lahtiolekuajad.

Valla korterid

- Otsustati tasuda Rakke alevikus Vahtra tn 4 valla korteri nr 7 jäätmekonteineri kulude eest 15 eurot.

Vallavara bilansist väljakandmine

- Kinnitati vara bilansist väljakandmise akt jääkväärtusega summas 14 845,34 eurot.

Vallavara mahakandmine

- Kinnitati varade mahakandmisaktid summas 730 eurot.

Kirjaliku enam-pakkumise tulemuse kinnitamine

- Kinnitati korteriomandi Pandivere küla, Kase-II kinnistu kirjaliku enam-pakkumise tulemus.

- Kinnitati kinnistu asukohaga Simuna tee 1e, Rakke alevik kirjaliku enam-pakkumise tulemus.

- Kinnitati Tiigiotsa kinnistu enam-pakkumise tulemus.

Projekteerimistingimuste määramine

- Määrati projekteerimistingimused sideliinide projekteerimiseks Väike-Maarja alevikus.

Kasutusloa väljastamine

- Väljastati kasutusloa kodanikule abihoone kasutamiseks Mõisamaa külas.

Lääne-Viru maakonna arengustrateegia tegevuskava 2019-2022 heakskiitmine

- Kiideti heaks Lääne-Viru maakonna arengustrateegia 2030+

Vallavara müük

- Moodustati kirjaliku enam-pakkumise läbiviimiseks komisjon koosseisus: Indrek Kesküla, Peeter Rahnik, Aivar Jalakas. Komisjon korraldab kirjaliku enam-pakkumise Osta.ee keskkonnas 1) Väike-Maarja vallale kuuluva kinnisvara müümiseks Rakke alevikus, alghinnaga 500 eurot; 2) Väike-Maarja vallale kuuluva kinnisvara müümiseks:

mõtteline osa garaazikompleksi kinnistust Vao külas, Väike-Maarja vallas.

Vallavara ostukorras võõrandamine

- Otsustati müüa Väike-Maarja vallas, Rakke alevikus Tähe tn 4-23 asuv korteriomand.

Korteri üürile andmine

- Otsustati anda Egesten Metalliehitus OÜ-le üürile korter aadressil Pargi tn 4-1, Vao külas.

Tänuauhinna eraldamine

- Otsustati maksta välja tänuauhind summas 1000 eurot Kristi Vainolale.

Määrused

- Tunnustati kehtetuks Rakke Vallavolikogu 28.08.1997 määrus nr 10 „Rakke valla asutuste asutamise, haldamise, ümberkorraldamise ja lõpetamise kord“, Rakke Vallavolikogu 01.11.2000 määrus nr 18 „Rakke valla omandis olevate eluruumide valdamise, kasutamise ja kasutamise kord“, Rakke Vallavolikogu 28.08.2003 määrus nr 15 „Rakke Vallavolikogu revisjonikomisjoni põhimäärus“, Rakke Vallavolikogu 31.05.2007 määrus nr 15 „Kohanime

määramise kord“, Väike-Maarja Vallavolikogu 27.04.2006 määrus nr 13 „Sõidusoodustuse määramise kord“, Väike-Maarja Vallavolikogu 30.09.2010 määrus nr 15 „Maamaksusoodustuse rakendamine“, Väike-Maarja Vallavolikogu 19.12.2013 määrus nr 3 „Väike-Maarja Õppekeskuse koolilõuna toetuse kasutamise tingimused ja kord“ ja Väike-Maarja Vallavolikogu 30.10.2014 määrus nr 19 „Väike-Maarja Õppekeskuse põhimäärus tunnistatakse kehtetuks.

Avaliku ürituse luba

- Anti luba korraldada Väike-Maarja alevikus Pikk tn 2 ja Pikk tn 2b järgmised avalikud üritused: lehekuu laat (05.05 kell 9.00-16.00); heinakuu laat (07.07 kell 9.00-16.00); lõikuskuu laat (04.08 kell 9.00-16.00); sügislaat (13.10 kell 9.00-16.00).

Kasutusõiguse seadmine

- Seati tähtajatu tasuta isiklik kasutusõigus Adven Eesti ASI kasuks Väike-Maarja vallale kuuluvale kinnistule Maarja alevikus, Tamme tn 6 tehno-rajatise ehitamiseks ja majandamiseks.

Volikogu materjalid

Kokkuvõte 28. veebruari vallavolikogu istungil arutatust.

Osales 18 volikogu liiget, puudusid Hans Kruusamägi ja Mall Lepiksoo.

Otsustati:

- võtta peremehetu ehitise arvele korterelamu, aadressiga Nirgi, Varangu küla, asuv korter nr 3;
- tunnustada kehtetuks määruse §-s I loetletud määrused;
- kehtestada Rakke Kooli põhimäärus;
- kinnitada Väike-Maarja valla ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2019-2030 vastavalt lisadele;
- lõpetada Lääne-Viru maakonna arengustrateegia 2030 I lugemine ja suunata muudatusettepanekud VIROL-sse.
- vabastada Kaja Laar sotsiaalkomisjoni liikme kohustustest;
- kinnitada revisjonikomisjoni poolt teostatud kontrolli tulemused, mille kohaselt ei leitud kontrolli käigus puudusi.

Elanike arv Väike-Maarja vallas

2019. aasta

28. veebruaril – 5909

Lühiülevaade 2019. aasta valla eelarvest

Väike-Maarja vald kinnitas oma prioriteetid 2019. aastaks eelarvestrateegias 2019–2022, mis võeti vastu 15.10.2018 määrusega nr 30.

Valla eesmärgiks on tagada omavalitsuse strateegilistes dokumentides (arengukava, eelarvestrateegia) ettenähtud tegevuste rahastamise kaudu

valla terviklik ja jätkusuutlik areng.

Eelarve on koostatud tekkepõhiselt – tehingud kajastatakse vastavalt nende toimumisele, sõltumata sellest, millal nende eest raha laekub või välja makstakse.

2019. aasta olulisemad prioriteetid:

- Vald on konkurentsivõimeline tööandja – haridusasutuste töötajate töötasu tõstmine

- Investeeringud valla teedesse ja tänavatele

- Rakke kultuurikeskuse renoveerimine multifunktsionaalseks keskuseks

- Jätkusuutlik eelarvepositsioon

Põhitegevuse tulud

2019. aasta eelarves planeeritud põhitegevuse tulude kogumaht on 9 187 tuhat eurot.

	2018	2019	Muutus
PÕHITEGEVUSE TULUD KOKKU (tuhat eurot)	9 187	9 187	0,0%
Maksutulud	4 233	4 466	5,5%
Tulud kaupade ja teenuste müügist (omatulud)	966	1 057	9,4%
Saadavad toetused tegevuskuludeks	3 935	3 585	-8,9%
Muud tegevustulud	53	79	49,0%

- Tulumaks moodustab eelarve tuludest 45% ehk 4 123 tuhat eurot (võrreldes 2018. aastaga kasv +6%)¹

- Maamaks moodustab eelarve tuludest 3,7% ehk 342 tuhat eurot. Maamaksuäärarid jäid muutmata.

- Kaupade ja teenuste müügist moodustab eelarve tuludest 11,5% ehk 1 057 tuhat eurot (+9,4%). Olulisemad omatulud on laekumised hooldekodude teenustest, haridusasutuste ma-

jandustegevusest (kohatasud, toiduraha jm), elamu- ja kommunaalmajanduse ning soojamajanduse tegevusest.

- Saadud toetused tegevuskuludeks moodustavad eelarve tuludest 39%, ulatudes 3 585 tuhande euroni (-8,9%). Olulisemad toetused on seotud üldhariduskoolide pidamisega (õpetajate palgad, koolitoit), lasteaegade õpetajate tööhõukulude toetus, huvihariduse toetus, kohalike teede hoiu toetus ning

sotsiaaltoetused.

- Vähenemine võrreldes 2018. aasta eelarve täitmisega on tingitud sellest, et aasta jooksul laekuvad toetused ja muud sihtrahad lisame eelarvesse lisaeelarvetega.

- Muud tulud (keskkonnatasud, kaevandamisõiguse tasu, sihtotstarbeliste projektide tagasimaksud jms) moodustavad eelarve tuludest 0,9% ehk 79 tuhat eurot (+49%).

Põhitegevuse kulud

2019. aasta eelarves on planeeritud põhitegevuse kulud kokku on 9 092 tuhat eurot. Suurenemine võrreldes eelmise aasta eelarve täitmisega on 758 tuhat eurot ehk +9,1%.

	2018	2019	Muutus
PÕHITEGEVUSE KULUD KOKKU (tuhat eurot)	8 335	9 093	9,1%
Sotsiaali- ja muud toetused füüsilistele isikutele	282	277	-1,8%
Sihtotstarbelised toetused tegevuskuludeks	96	90	-6,6%
Mittesihtotstarbelised toetused	268	276	3,4%
Personalikulud	4 970	5 420	9,1%
Majandamiskulud	2 716	2 979	9,7%

Põhitegevuse kulud jaotuvad kaheksa erineva valdkonna vahel, mis omakorda jagunevad majandusliku sisu alusel kolmeks: majandamis- ja personalikulud ning muud kulud. Jätkuvalt on Väike-Maarja valla eelarves suurimad väljaminekud suunatud haridusele, sotsiaalsele kaitsele ja kultuurivaldkonda.

Põhitegevuse kulud valdkondade järgi:

- **Haridus** moodustab põhitegevuse kuludest 52% ehk 4,7 miljonit eurot, kus toimub ühtlasi kõige suurem kasv (312 tuhat eurot ehk 7%). Seotud peamiselt õpetajate palgatõusuga.

- Ülejäänud 48% põhitegevuse kuludest ehk 4,3 miljonit eurot jaguneb seitsme valdkonna vahel järgmiselt:

- **Majandus** 529 tuhat eurot (+7,5%). Kulude kasvu üheks põhjuseks on valla üldplaneeringu kulud 32 tuhat eurot.

Investeeringustegevus

2019. aasta eelarves on planeeritud investeeringuteks 2 037 tuhat eurot. Vähenemine võrreldes 2018. aasta eelarve täitmisega -41% on seoses suurte projektide (avalik ruum, tervisekeskus) valmimisega 2018. aastal.

Investeeringud koosnevad:

- **Põhivara müük** 30 tuhat eurot (erinevad valla kinnistud ja valla omandis olevad korterid);

- **Põhivara soetus** on summas 2 037 tuhat eurot, sh suurimad investeeringuobjektid on:

Valdkonna kuludest 21% ehk 109 tuhat eurot kasutatakse soojamajandusele.

- **Keskkond** 470 tuhat eurot (+51%). Kasv on tingitud valla struktuurimuudatusest. Valdkonna kuludest 70% ehk 330 tuhat eurot kasutatakse avalike alade ja teede korrashoiule.

- **Elamu- ja kommunaalmajandus** 518 tuhat eurot (+18%), millest 28% ehk 165 tuhat kasutatakse kommunaalmajanduse arendamiseks;

- **Vaba aeg, kultuur, sport** 987 tuhat eurot (-2%). Kulude vähenemine on tingitud huvirahade mõjust. Valdkonna kuludest 48% ehk 476 tuhat eurot on rahvamajade ja kultuurikeskuse tegevuskulud, 34% ehk 335 tuhat eurot kulutused sporditegevusele. 19% ehk 189 tuhat eurot moodustavad raamatukogude ja 12% ehk 123 tuhat eurot noortekeskuse tegevuskulud.

- **Sotsiaalne kaitse** 1 254 tuhat eu-

» Simuna kergliiklustee rajamine 521 tuhat eurot;

» Valla teede ja tänavate rekonstrueerimine 470 tuhat eurot;

» Rakke kultuurikeskuse hoone renoveerimine multifunktsionaalseks keskuseks 362 tuhat eurot;

» Jäätmejaama rajamine Rakke alevikku 134 tuhat eurot;

» Salla piirkonna arendamine 129 tuhat eurot;

» Multifunktsionaalse pallimänguväljaku rajamine Väike-Maarjasse 60

(kohustused miinus likviidsed varad) on 2019. aasta lõpuks 22% põhitegevuse tuludest ehk 1 972 tuhat eurot. (2018. aasta lõpu seisuga oli valla netovõlakoorumus 17%). Seaduse kohaselt on valla ja tema konsolideeritud

rot (+14%), millest 51% ehk 638 tuhat eurot suunatakse hooldekodude tegevuskuludeks ning 125 tuhat eurot ehk 10% moodustab riiklik toimetulekutootus;

- **Muud** kulud 549 tuhat eurot (+7%) on peamiselt üldvalitsemise kulud. Siin kajastatakse volikogu, vallavalitsuse ja reservfondi kulusid. Üldvalitsemise kulud moodustavad 6% kogukuludest.

Põhitegevuse kulud majandusliku sisu järgi:

- **Personalikulud** moodustavad 5 420 tuhat eurot ehk 60% põhitegevuse kuludest, suurenedes 9%.

- **Majandamiskulud** moodustavad 2 979 tuhat eurot ehk 33% põhitegevuse kuludest (kasv +9,7%).

- **Antavad toetused** tegevuskuludeks moodustavad 643 tuhat eurot ehk 7%.

tuhat eurot

- **Põhivara soetuseks planeeritav sihtfinantseerimine** 1 486 tuhat eurot (KIK, LEADER, Rahandusministeerium jm);

- **Finantskulud** 21 tuhat eurot on laenuintresside tagasimaksud pankadele.

Investeeringud finantseeritakse osaliselt aasta lõpu likviidsete varade vaba jäägi arvelt ning investeerimislaenu summas 500 tuhat eurot.

majandusüksuste ülempiiriks 60%, mis tähendab, et omavalitsusel on piisavalt võimalus täiendavalt laenu võtta.

- **Likviidsete varade** prognoositav maht 2019. aasta lõpuks on 116 tuhat eurot ehk 1,2% põhitegevuse tuludest.

Maie Tiits

Rahandusosakonna juhataja

Kaarma tööstus- ja ettevõtlusala teedevõrk saab rahasüsti

Majandus- ja taristuminister Kadri Simson eraldas ettevõtlusega seotud teede arendamiseks Väike-Maarja vallale 97 739 eurot, mis on suunatud Kaarma tööstusala ja töökoja teede rekonstrueerimiseks.

Väike-Maarja vallavanem Indrek Kesküla sõnul on Kaarma tööstus- ja ettevõtlusala teed ehitatud ja asfalteeritud Väike-Maarja kolhoosi poolt 1970-1980ndatel aastatel ning neid on Väike-Maarja vald rekonstrueerinud etappi aastatel 2002, 2004, 2012 ja 2015.

„Oleme senini amortiseerunud ja halvasti läbitavatel teelõikudel aegajalt teostatud teede jooksvat remonti, kuid see on olnud pigem ajutine lahendus,“ märkis Kesküla.

Vallavanema sõnul paraneb uue teelõigu rekonstrueerimise tulemusel Kaarma tööstusala sisemiste teede olukord, mis suurendab tööstus- ja ettevõtlusala kasutatavust ja lipipääsetavust. Seega saavad Kaarma ettevõtlus-

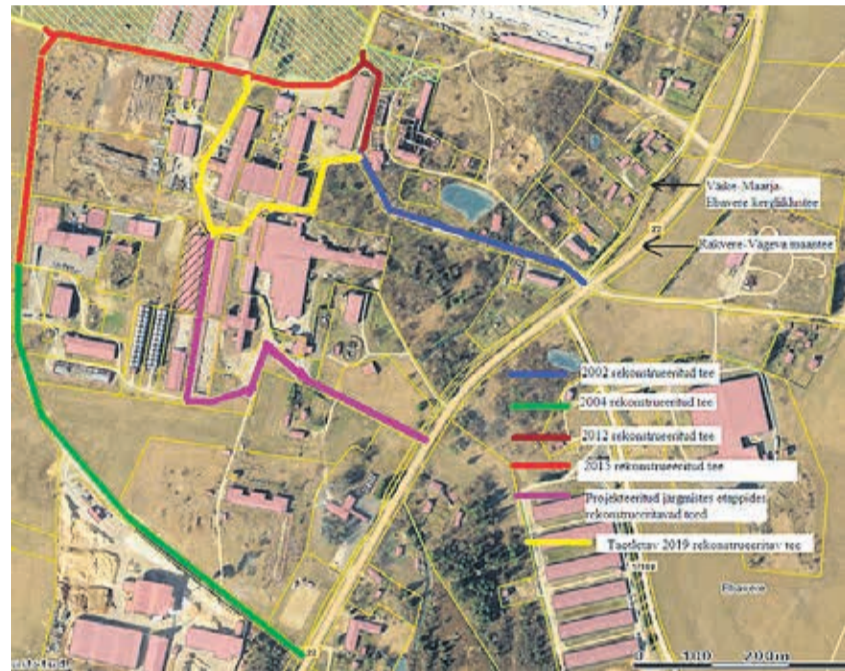
alal tegutsevad ettevõtjad keskenduda oma põhitegevusele ning omavalitsuse roll on neid toetada, aidates infrastruktuuride korrastamisega.

„Viimasel ajal on just metallitöõdega seotud ettevõtjad selles piirkonnas arenenud ning koostamisel on detailplaneering uue tootmishoone rajamiseks,“ sedastas Kesküla.

Tee rekonstrueerimiseks on Väike-Maarja vald tellinud 2011. aastal Tarvaprojekt OÜ-lt ehitusprojekti, mis omakorda tugineb ettevõtlusala kehtestatud detailplaneeringule. Projekti järgi freesitakse olemasolev amortiseerunud asfaldikiht. Seejärel ehitatakse 150 mm killustikalus ja paigaldatakse kaks asfaldikihti. Viimaks korrastatakse teepeenrad ja paigaldatakse liikluskorraldusvahendid.

Rekonstrueerimistöödega on plaanis alustada käesoleva aasta juulis ja lõpetada augustis.

Kristel Kitsing

Joonis Kaarma tööstusala teedest.

Lääne-Virumaa töö- ja karjäärimes viib kokku tööandjad ja otsijad

16. aprillil 2019 kell 12-15.00 toimub Rakvere Spordikeskuses (Kastani 12, Rakvere) Lääne-Virumaa töö- ja karjäärimes „Kujunda oma tööelu teadlikult“.

Oodatud on kõik, kes soovivad leida tööd ja on huvitatud sellest, mis toimub nii Lääne-Virumaa kui kogu Eesti tööturul. Eesmärk on kokku viia tööandjad ja tööotsijad. Messil on hea võimalus koha peal ja otse tulevaselt tööandjalt uurida, millised on tema ootused ja võimalused.

Avatud on ka karjääriala, kus saab vastuseid oma karjäärilastele küsimustele, sh välismaal töötamise ning ettevõtlusega alustamise kohta. Soovi korral saab nõu ja abi kandideerimisdokumentide koostamisel.

Oma esindustega on messil väljas ka mitmed koolid ja töötukassa partner-

asutused, kuulata saab põnevaid ettekandeid, kuidas oma tööelu kujundada, võimalusi parandada ja millised on vähenenud tööviimega inimese võimalused tööturul.

Töötukassa pakub erinevaid võimalusi nii tööd otsivatele kui töötavatele inimestele ning tööandjatele. Sellest aastast jagatakse karjäärinõu ka koolinoortele, seega on messile oodatud uudistama nii noored kui vanemad, töl käivad kui tööd otsivad inimesed, et oma tööelu muuta põnevamaks ja paremaks.

Päeva juhhib Tarvo Sõmer. Üritus on kõigile huvilistele tasuta. Kohtumiseni messil!

Kristi Moldau

Töötukassa Lääne-Virumaa osakonna juhataja

Simuna ja Väike-Maarja jäätmejaamade lahtiolekuajad muutuvad

Simuna jäätmejaam on külastajatele avatud alates 05.03.2019 alljärgnevalt:

Teisipäev kell 14.00 – 18.00

Reede kell 09.00 – 11.30

Laupäev kell 10.00 – 15.00

Väike-Maarja jäätmejaam on külastajatele avatud alates 06.03.2019 alljärgnevalt:

Kolmapäev kell 12.00 – 18.00

Neljapäev kell 12.00 – 18.00

Reede kell 12.00 – 18.00

Laupäev kell 09.00 – 18.00

¹ sellist tähistust, võrdlemaks 2019. aasta eelarvet 2018. aasta eelarve täitmisega, kasutatakse dokumendis läbivalt

Avatud on kohaliku omaalgatuse programmi ning kogukondliku turvalisuse maakondlik toetusvoor

Kohaliku omaalgatuse programmi eesmärk on tugevate ja omaalgatusele põhinevate kogukondade tekkimine ja püsimine. Toetust saavad taotleda avalikes huvides tegutsevad mittetulundusühingud ja sihtasutused, milles liikmena ei osale kohaliku omavalitsuse üksus ega riik ja mille liikmetest äriühingud ei moodusta rohkem kui poole.

Ühe projekti toetuse piirsumma on 2000 eurot.

Taotlus koos nõutud lisadega tuleb esitada elektrooniliselt Lääne-Viru Omavalitsuste Liidule e-posti aadressil moonika.aruvainu@virol.ee hiljemalt 1. aprill 2019 kell 16.30

Toetuste taotlemise kord, tingimused, taotlusvormid ning taotluse koostamise juhendid on üleval Lääne-Viru Omavalitsuste Liidu kodulehel aadressil <https://www.virol.ee/kohaliku-omaalgatuse-programm>

Lisainfo: Moonika Aruvainu, Lääne-Viru Omavalitsuste Liidu arendus- ja väliskoostööspetsialist, tel: 524 3927, e-post: moonika.aruvainu@virol.ee

Kogukondliku turvalisuse maakondliku toetusvooru eesmärk on aidata kaasa ühiskonna kujunemisele, kus inimesed tunnevad end vabalt ja turvaliselt ning kogukonnad on turva-

lise elukeskkonna loomiseks võrgustunud, kus igaühe teadliku panuse ja kogukondliku koos tegutsemise kaudu on tagatud laiemalt ohtude ennetamine ning nutikas ja tulemuslik reageerimine õnnetustele, korrarikkumistele ja kuritegudele.

Kogukondliku turvalisuse maakondlikus toetusvoorus toetatakse taotlusi, mis:

- edendavad kohalikku ja piirkondlikku algatust turvalise elukeskkonna loomisel;

- suurendavad turvalisuse loomise panustavate ühenduste vahelist koostööd (sh edendavad võrgustikupõhist koostööd);

- aitavad kaasa vabavahenduste võimekuse tõstmisele.

Taotlejaks võivad olla:

- Eesti Vabariigis registreeritud mittetulundusühing ja sihtasutus, kelle liikmeks ei ole või kelle asutajaks ei ole riik või kohaliku omavalitsuse üksus;

- Vabatahtlikku päästekomandot pidav kohaliku omavalitsuse üksus.

Ühe projekti toetuse piirsumma on 3500 eurot.

Lisainfo: Sirli Kapper, Lääne-Viru Omavalitsuste Liidu turvalisuse ja rahvatervise spetsialist, tel: 3250115, e-post: sirli.kapper@virol.ee

Hajaasustuse programm aitab maapiirkondades elavaid peresid

Hajaasustuse programm, mis kestab 11. märtsist 13. maini eesmärk on tagada hajaasustusega maapiirkondades elavatele peredele head elutingimused. Aidata seeläbi kaasa elanike arvu püsimisele hajasustusega maapiirkondades.

Hajaasustuse programmi rahastatakse Eesti riigi- ja kohalike omavalitsusüksuste eelarvetest. Toetuse summast, mis on maksimaalselt 67% konkreetse toetusprojekti abikõlblikest kuludest, tuleb 50% riigilt ja 50% kohalikel omavalitsustel. Toetuse maksimaalne suurus on 6500 eurot ühe majapidamise kohta. Taotleja ja kaastotleja rahaline oma- ja kaasfinantseering abikõlblike kulude osas peab olema vähemalt 33%.

Hajaasustuse programmi oluliseks tingimuseks on, et taotleja elukoht rahvastikuregistri alusel peab olema sama majapidamine, millele toetust taotletakse ja rahvastikuregistril ei saa olla hilisem kui 01.01.2019.

Programmist toetatakse järgmisi valdkondi, mis on seatud Väike-Maarja

Vallavalitsus poolt (Väike-Maarja Vallavalitsus 07.02.2019 korraldus nr 78) prioriteetsuse järjekorda:

I prioriteet – veesüsteemid

II prioriteet – kanalisatsioonisüsteemid

III – juurdepääsuteed

IV – autonoomsed elektrisüsteemid

Maksimaalse toetuse summa arvutamisel võetakse arvesse ka ajavahemikus 2014-2018 hajaasustuse elektriprogrammist, hajaasustuse veeprogrammist ning hajaasustuse programmist saadud toetuse summa.

Taotlusi võetakse vastu ning täiendavat informatsiooni saab küsida Väike-Maarja vallavalitsuses Pikk tn 7 kabinet 211 keskkonnanõunik Leie Nõmmiste 329 5756 või 5348 8787 ja e-kiri leie@v-maarja.ee.

Programmdokument, lisamaterjalid ja taotlusvormid on kättesaadavad Riigi Tugiteenuste Keskuse kodulehelt <https://www.rtk.ee/toetused/toetuste-rakendamise/elukeskkond/hajaasustuse-programm>.

nust. Raamatuid ja ajakirju on võimalik koju tellida pöördudes oma lähimasse raamatukokku.

Raamatukogud pakuvad koduteenindust

Väike-Maarja valla raamatukogud pakuvad vallakodanikele, kel tervise tõttu puudub võimalus ise raamatukogu külastada, teavikute koju toomise tee-

nust. Raamatuid ja ajakirju on võimalik koju tellida pöördudes oma lähimasse raamatukokku.

Raamatukogu	telefon	e-mail	Lahtiolekuajad
Rakke raamatukogu	3291266	raamatukogu@rakke.ee	E-K, R 11-18 N 8-18
Lahu raamatukogu	3253434	lahu.raamatukogu@mail.ee	T, N 9-16
Liigvalla lugemistuba			K 8-14
Väike-Maarja raamatukogu	3255035	raamatukogu@v-maarja.ee	E 11-19 T-R 10-18 L 10-14
Kiltsi raamatukogu	3220342	kiltsiraamat@gmail.com	E, N 10-18 T, R 9-17
Triigi raamatukogu	3235304	tiiu.grynthal@mail.ee	E, K 10-17 R 10-16
Simuna raamatukogu	3237381	riina.raamat@mail.ee	T-R 9-17 L 9-15

Oma soovidega võib julgesti raamatukogu poole pöörduda, kindlasti aitame.

Raamatuid tuuakse soovijatele üks

kord kuus. Teenus on tasuta.

Kristel Lehtme

Väike-Maarja raamatukogu direktor

Üksi elava pensionäri toetuse saamiseks peab alates 1. aprillist vastama kolmele tingimusele

Juba kolmandat aastat saavad Eestis üksi elavad pensionärid oktoobrikuus nn. üksi elava pensionäri toetust. 115 euro suuruse toetuse maksab Sotsiaalkindlustusamet ilma taotluseta kõigile, kes vastavad 1. aprillist kuni 30. septembrini kolmele tingimusele:

- on kogu sellel perioodil vanaduspensionieas;

- elavad rahvastikuregistri andmetel üksi;

- kelle kättesaadav pension on väiksem, kui 1,2 kordne Eesti keskmine vanaduspension, mis 2019. aastal on 540 eurot.

Et oktoobrikuus toetus kindlasti üksi elava vanaduspensionäri jõeaks, soovime juba praegu veenduda, et alates 1. aprillist ka kõik need tingimused täidetud on.

Kontrolli enda andmeid rahvastikuregistris

Kõige rohkem küsimusi on varasematel aastatel olnud seoses üksi elamisega. Enamasti on põhjuseks see, et inimese andmed rahvastikuregistris ei vasta tegelikule olukorrale. Vanemate juurde on sisse kirjutatud lapsed, kes seal enam ammu ei ela jms. Toetuse määramisel lähtub Sotsiaalkindlustusamet ainult rahvastikuregistri andmetest. Seetõttu võib juhtuda, et realselt üksi elav pensionär jääb toetusest ilma, kuna sissekirjutused on jäänud rahvastikuregistris muutmata.

Üksi elamise reeglil on siiski ka mõned erandid. Näiteks, kui samal elamispiinal elavad eestkostja ja eestkostetav ning üks nendest on pensionär, on tal õigus üksi elava pensionäri toetusele. Kui eestkostja ja eestkostetav on mõlemad pensionärid, on õigus toetusele mõlemal. Ka juhul, kui pensionär elab koos oma lapsega, kes on tema ülalpidamisel perekonnaseaduse mõistes, saab pensionär üksi elava pensionäri toetust. See erisus on mõeldud just juhuks, kui pensionär kasvatab ise oma alaealist või kuni 21-aastast õppivat last.

Üksi elava pensionäri toetust makstakse ka kõikidele ööpäevaringset hool-

dusteenust saavatele pensionäridele, kes viibivad hooldekodus vähemalt alates 1. aprillist. Lisaks hooldekodus elavale pensionäri, saab toetust ka temaga samal elamispiinal elanud teine pensionär. Tema on jäänud üksi koju elama kuna üldjuhul hooldekodud ei võimalda teenuse saajaid hooldekodusse sisse kirjutada, ei ole võimalik rahvastikuregistri andmeid tegelikkusele vastavaks muuta.

Enda rahvastikuregistris olevat aadressi on võimalik igaühel endal kontrollida eesti.ee portaalis, valides teenuse „Registrist enda andmete päring“ (www.eesti.ee/portaal/rteenus.paring_enda_andmete).

Iga aasta aprillis tõusevad pensionid

Oluline on tähele panna, et iga aasta aprillis indekseeritakse vanaduspensionid ja sellega seoses vanaduspensionid suurenevad. Üksi elava pensionäri toetuse tingimuste juures on seda arvesse võetud ja nii tõuseb ka toetuse saamise tingimuseks seatud pensionisumma igal aastal. Kui möödunud aastal pidi toetuse saamiseks jääma igakuise kättesaadava pensioni summa alla 492 euro, siis sel aastal on piiriks 540 eurot.

Käesoleval aastal toetuse saamiseks on seega oluline, et vanaduspensionäri indekseeritud pensioni kättesaadav summa on väiksem kui 540 eurot. Täpne vanaduspension summa selgub iga pensionäri jaoks pärast indekseerimist. Et aidata juba varem hinnata, milliseks vanaduspension summa pärast indekseerimist kujuneb, on Sotsiaalkindlustusameti kodulehel indekseerimise kalkulaator: www.sotsiaalkindlustusamet.ee/et/pension-toetused/pension-i-indekseerimine-0#pension-kalkulaator Sinna enda praeguse pensionisumma sisestamisel annab kalkulaator tulemuseks eeldatava uue pensionisumma. Oluline on siiski teada, et kalkulaatoriga saab kalkuleerida vaid uut vanaduspension summat ja see annab õige tulemuse vaid juhul, kui kõik vanaduspension saamise alused on jäänud

samaks. Näiteks, kui vanaduspensionär on vahepeal tööl käinud või otsustab edaspidi kasutada tulumaksuvabastust töötasult vms, ei pruugi kalkulaatorist saadav tulemus täpne olla.

Täpset uut vanaduspension sumrust on võimalik vaadata pärast 1. aprilli eesti.ee portaalist.

Kui pension tuuakse koju, saab pensioni suurust vaadata teenuses „Pension, toetuste ja hüvitiste vaatamine“ (www.eesti.ee/est/teenused/kodanik/toetused_ja_sotsiaalabi_1/teie_pension_toetused_ja_huvitised).

Kui pension makstakse panka, leiab info teenuses „Minule makstav pension, toetused ja hüvitised“ (www.eesti.ee/est/teenused/kodanik/toetused_ja_sotsiaalabi_1/kod_vmaksed).

Toetuse määramisel läheb lisaks arvesse ka välismaalt saadav pension. Üksi elava pensionäri toetust makstakse juhul, kui Eestist ja välisriigist saadavate pensionite summa kokku jääb alla 540 euro. Oluline on, mis on välisriigist saadava pensioni suurus 1. aprilli 2019 seisuga. Välismaalt saadava pensioni kohta peab vanaduspensionär ise Sotsiaalkindlustusametile info andma.

Kokkuvõtteks

Üksi elava pensionäri toetuse saamise peamiseks eelduseks on korras andmed rahvastikuregistris. Kui pensionär ei vasta mingil põhjusel selleaastasel vaatlusperioodil, aprillist septembri lõpuni, üksi elava pensionäri toetuse saamise tingimustele, tekib järgmine võimalus toetust saada järgmisel aastal. Ka siis võetakse aluseks rahvastikuregistri aprillist septembri lõpuni olevad andmed.

Rohkem infot üksi elava pensionäri toetuse kohta leiab sotsiaalkindlustusameti kodulehelt www.sotsiaalkindlustusamet.ee/et/üks-elava-pensionari-toetus-0.

Merle Sumil-Laanemaa

Sotsiaalkindlustusameti hüvitiste osakonna nõunik

Erivajadustega inimesi toetatakse kodu kohandamisel

Erivajadusega inimesel on võimalik taotleda oma eluaseme kohandamiseks toetust. Eesmärk on tagada puudega inimestele paremad elamis-, õppimis- ja töötamistingimused.

Eluruumi kohandamise raames toetatakse puuetega inimeste liikuvusega seotud toimingute, hügieenitoimingute või kõõgitoimingute parandamist. Projekt viiakse ellu Euroopa Regionaalarengu Fondi vahendite toel.

Toetust saab taotleda järgnevatel kohandustel tarbeks:

- 1) liikuvusega seotud toimingute parandamiseks, sealhulgas eluruumi sissepääsu, hoone välisukse ja eluruumi vahelise käigutee, hoone ja selle territooriumile sissepääsu või piirde kohandamist;

- 2) hügieenitoimingute teostamise parandamiseks ehk siis vannitoa ja WC kohandus;

- 3) kõõgitoimingute teostamise parandamiseks ehk siis kõõgi kohandamine selliselt, et puudega inimene saaks iseseisvalt kõõgis hakkama.

Toetuse saamiseks peab eluruum olema taotleja:

- 1) omandis või kaasomandis;

- 2) kasutuses lepingu alusel, mille järgi on taotlejal õigus kasutada kohandatavat eluruumi vähemalt viis (5) aastat kohanduse planeeritud lõpetamisest;

- 3) vanema või lapse omandis või kaasomandis, või nende kasutuses lepingu alusel, mille järgi on neil õigus kasutada kohandatavat eluruumi vähemalt viis (5) aastat kohanduse planeeritud lõpetamisest.

Toetust ei saa taotleda eluruumi kohandamiseks, mille osas on algatatud täitemenetlus.

Toetuse taotlemiseks esitab taotleja või tema esindaja kirjaliku taotluse, mis peab sisaldama järgmisi andmeid:

- 1) taotleja nimi, isikukood, aadress ning nõusolek isikuandmete töötlemiseks;

- 2) kohandatava eluruumi aadress;

- 3) planeeritava kohanduse kirjeldus ja vajaduse põhjendus;

- 4) kohandamisest kasusaavate

puudega isikute arv;

- 5) Sotsiaalkindlustusameti otsus puude raskusastme määramise kohta;

- 6) üürileping ja korteriomani kirjalik nõusolek juhul, kui taotleja ei ole kohandatava eluruumi omanik;
- 8) teostatavate tööde hinnapakumine;

- 9) eluruumi omaniku (sh kaasomanike) nõusolek, kui kohandust taotletakse eluruumi sees ja/või kui eluruum ei kuulu toetuse taotlejale;

- 10) korteriühistu nõusolek, kui kohandust taotletakse kohandusteks väljaspool eluruumi;

Kohandatav eluruum peab olema taotleja rahvastikuregistrijärgne ja tegelik elukoht.

Infot projekti kohta jagavad ja taotluse koostamisel nõustavad sotsiaalosalakonna juhataja Ene Kinks (e-post ene.kinks@v-maarja.ee, tel 329 5761) või juhtumikorraldaja Kersti Sepp (e-post kersti.sepp@v-maarja.ee, tel 329 5764).

Avalduste esitamise tähtaeg on 10. mai.

Rakkes on rivitantsu õpetatud 15 aastat

Rakke kultuurikeskuses täitus 18. märtsil 15 aastat line-tantsu ehk rivitantsu õpetust, õpetajateks Maire Ilves ja Ahti Juurik Roosna-Allikult.

Tundus esialgu päris lihtne – põhisammud näidati ette, paarilise olemasolu polnud vajalik ja tants võis alata. Line-tantsu tantsitakse ju seinade järgi st et ruumi nelja seina kordub tants ühtemoodi. Lihtsamad tantsud said selgeks ruttu, kuid keerulisematega püsisime pikemat aega. Line-tantsu muusika on seinast seinast – polkast-rockini – nagu öeldakse. Isegi eurolaulud on enamus „tantsu sisse pandud“.

Uus tantsustiil meelitas huvilisi mitmeid, kuid püsima on jäänud vähesed. Tore oli see, et õpetajad viisid meid kohe ka üle-eestiliselt line-tantsu keskonda. Käisime line-tantsu maratoni del, kus sada tantsu nimekirjas. Samuti suvistel festivalidel Audrus, kus sai ranna ääres pikimat rivitantsu tantsitud.

Viiendal tegevusaastal oli meie tantsuõpetajaks Andrus Lippmaa tantsuklubist Geth Rhythm.

Aastast 2010 on meie tantsusammude õpetaja Sirje Orro, kes juhendab line-tantsu ka Triigis, Tamsalus, Porkunis ja Väike-Maarjas. Meie alustasime Sirjega koos tantsimist Kilti koolis, kus samuti õpetajateks olid Maire ja Ahti. Meie esimesed tantsusammud said õpitud just nende järgi. Sirje on väga hea tantsuõpetaja – rahulik ja pika meelega, samas nõudlik. Ta on valmis iga tund tantsusammud üle kordama, kui need kipuvad meelest minema. Line-tantsu sammud ehk terminoloogia on ingliskeelne (rahvusvaheline kokkulepe) ja seda valdab Sirje perfektselt. Palju tänu sulle Sirje õpetuse ja ühiselt tantsitud sammude eest!

Märtsikuu viimasel laupäeval, ehk siis 30. märtsil toimub Rakkes järje-

Rakke kultuurikeskuses on rivitantsu tantsitud 15 aastat. Foto erakogu

Uus tantsustiil meelitas huvilisi mitmeid, kuid püsima on jäänud vähesed.

Foto erakogu

kordne line-tantsu maraton. Siis ootame külla line-tantsijaid üle Eesti.

Rene Põllumaa
Rakke kultuurikeskuse juhataja
Line-tantsija aastast 2004

Simuna rahvamajas avati Tiia Järvpõllu maalinäitus

3. veebruaril saime naisteklubi kohvikus kokku, et avada Tiia Järvpõllu maalinäitus Simuna rahvamajas. Muusikalist külakosti pakus meie Andrus Purje Avanduse külalt.

Tiia on naine, kes maalib varvastega. Ta on kolme täiskasvanud lapse ema, on õppinud psühholoogiat, kirjutab oma teist raamatut, koolitab teisi abivajajaid varvastega kirjutama-jooniatama ja maalib...

Esimene katsetus valmis kolme aastat tagasi isa juubelikingiks. Neid esimesi "sinililli" võib ka Simunas näitusele näha.

Tiial on ka aiaa, kus talle väga meeldib „varvastega mullas sobrada“. Ta oskab ka heegeldada ja nõusid pesta varvastega. Ta ei vaja iga päev abistajat, aga kuna käed ei kuula sõna, on riietumine ja juuste kammimine raskendatud. Tiia ise ütleb, et ta pole kunagi tundnud puudust kõndimisest. Alati on olnud tema ümber sõbrad, kes aitavad. Ja lisab, et kõige tähtsam pole elus kõndima õppimine, hoopis elamist tuleb õppida.

Maalinäitust saab Simuna Rahvamajas nautida veel 22. märtsini.

Mary Tammet

MTÜ Simuna Naisteklubi

Tiia ise kirjutab enda kohta järgnevalt:

Olen Tiia.

Ma ise arvan, et olen väga tormilist ja väärtuslikku elu. Sünnitrauma tõttu on mul toimetulek pea peale keeratud, kuid ma ei hooli sellest. Toimetan ja teen kõike oma jalgadega.

Fotol Tiia Järvpõld (vasakul) ja Andrus Purje.

Foto Mary Tammet

kirjutamisest nõude pesemiseni. Käsi ma kasutada ei saa, sest nad lihtsalt ei kuula eriti minu sõna.

Tõsi, kätega saan kallistada ja näiteks ka lauda pühkida, kuid muud on siiski jalgadega palju mugavam ja kiirem teha. Kasutan ka isiklikku abistajat aastaid. Nende toimetustes ja tegemistes, milles vajan tõesti kõrvalabi. Seesugune elukorraldus on minu jaoks igati normaalne. Annab ligipääsu elule!

Olen 1. septembrist 2007 stipendiaat Suu ja Jalaga Maalivate Kunstnike Ülemaailmses Ühingus. Mul on olnud uskumatult palju näitusi. Olen käinud maalidega hooldusravikliinikust Tallinnas lasteaiani Viljandimaal, raamatukogudest koolideni. Toredamad näitused on olnud Adamsoni Majamuuseumis Paldiskis ja Tartu Keslinna koolis, Kuresaare linnuses. Mind ennast üllatab mu edu, sest ise tunnen, et ma ei ole veel hea kunstnik. Mu kunsti vaatavad on aga arvanud vastupidi. Veelgi enam, on öeldud, et ma maalivat hoopis südamega – ja see ongi tähtsam. Tegelikult minu maalid valmivad ikka pintsi ja värvide abil, kuid hoiar pintslit parema jala varvastega vahel.

Joonistanud olen küll eluaeg, kuid maalimist ei ole veel õieti õppinud. Olen võtnud mõned erakunstitunnid. Juurde õppimine on mõtetes.

Peale maalimise tegelen paljude asjadega. Minul on ilmunud raamat "Ärge lööge mind enam" (2001). Osalesin kirjaga iseendale raamatu "Kiri iseendale" kirjutamisel (2014, koostaja Tiina Jõgeda). Tõenäoliselt kirjutatan veel raamatuid. Vahepeal luuletan sahtlisse.

Soovin saada väga heaks koolitajaks ja nõustajaks ehk aitajaks. Selle nimel soovin edasi õppida psühhodraamat, milles on assistendi tunnustus käes. Ning võimalik, et kunagi lähen lõpetama psühholoogiat, mis jää aastaid tagasi lõpetamata.

Olen õnnelik, sest oskan positiivselt mõelda ja unistada hästi suurelt. Minu suurim kink, mis olen saanud, on minu elu! Minust lähemalt mu blogist www.tiiajarvpold.ee.

Soovin kõikidele valgust ja armastust!

Tiia

Karolina Alt saavutas Eesti noorte metsasarvemängijate konkursil III koha

Eesti noorte metsasarvemängijate konkursil 2019 a. saavutas Väike-Maarja Muusikakooli õpilane Karolina Alt III koha. Tema õpetajaks on Vallo Taar, klaverisaatjaks Darja Roditšenko. Palju õnne!

Võistlustes on hetkel ka noored trompetistid Aleksis Aksel ja Sören Repo (õp. Taavi Taar). Samuti valmistub konkursiks Rainis Lükk (tromboon).

Edu neile!

Vallo Taar
Väike-Maarja
Muusikakooli
direktor

Pildil Karolina Alt. Foto Mare Taar

Rakkes avatakse sügisel muusikakool

Alates 1. septembrist 2019 a. alustab Rakkes tööd Väike-Maarja Muusikakooli Rakke filiaal, mis annab Rakke lastele rohkem võimalusi tegeleda muusikaga ja omandada pillimänguoskusi.

Selline filiaal tegutseb juba Simunas ja on ennast igati õigustanud. Bussiliiklus Rakke ja Väike-Maarja vahel on ebapiisav ja huvikoolis käimiseks mittesobiv. Nii tuli Rakke lastel muusikakoolis õppimiseks kasutada põhiliselt lastevanemate transporti. Kõigil peredel aga ei ole see võimalik. Asupaigaks saab koolil olema Rakke Kultuurikeskus, kus hetkel käivad projekteerimise ja remonditööd, et kohendada vasta-

vad ruumid muusikakooli tarbeks.

Rakkes saab õppida järgmisi erialasid: klaver, viiul ja kitarr. Huvi korral liisame hiljem ka teisi pille.

17. aprillil kell 9.50 toimub Rakke Põhikoolis Väike-Maarja Muusikakooli kontsert, kus tutvustame ka neid pille, mida Rakkes õppima hakatakse. Kuna laste arv, kes saaksid muusikaõpinguid alustada, on piiratud, siis toimuvad mai kuu lõpus sisseastumiskatsed. Katsete täpse aja ja asukoha anname teada.

Vallo Taar

Väike-Maarja Muusikakooli direktor

Naistepäeva auks esines muusikakooli noorteansambel

Noorhärade kingitus pani naistel silmad särama. Foto Terje Kümnik

8. märts on rahvusvaheline naistepäev. Seoses sellega toimus Väike-Maarja Seltimajas naistepäeva kontsert, kus esines meie oma muusikakooli noorteansambel "Küpsised" juhendaja Taavi Taari käe all. Ka Taavi tegi mõned soolo etteasted. Kontsert oli nii menukas, et nõuti lausa lisaalugu, mis suure rõõmuga ka tehti.

Enne kontserti ootas naisi ja neiusid ukse juures väike üllatus: kolm toredat noormeest kinkisid lille ja šokolaadi.

See pani kõigil silma särama ja tõi nauratuse näole. Kahju oli ainult sellest, et kontserdil viibis väga vähe naisi ja nende kaaslasi. Loodame järgnevatel aastatel suuremat osavõttu.

Suurt, suur aitäh Taavi Taar ja ansambel "Küpsised"! Soovime teile edukaid kontserte ka edaspidi ja uute kohutumiseni!

Terje Kümnik

Aastapäevaaktusel kõlasid kõned, luuletused ja jutud kodust ja kodumaast

"Kui küsida mõnelt välismaalaselt, kas ta teab Eestit, on väga haruldane, kui keegi "jah" ütleb," alustas oma kõnet Eesti Vabariigi aastapäevale pühendatud aktusel Kiltsi Põhikoolis Crystal-Speli Lõhmus. Ta rääkis, et Eesti on palju kannatanud, et oma väärikust hoida ja eestlased ei tohtinud varem isegi oma lippu lehvitada. Veel rääkis Crystal-Speli oma vanavanatädist, kes II Maailmasõja ajal Saksamaale põgenes ja salajases tehases töötas. Kõne lõpus jäid kõlama rõõm ja õnn, et Eesti vaba on ja kõik rahulikult oma kodudes elada saavad. "Hoidkem oma kodu, Eestimaad!"

Aastapäevaaktusel kõlanud luuletused, kõned ja jutukesed olid kõik õpilaste enda loodud ja eelneva aktiivse osavõtuga omaloomingukonkursi võidupalad. Oli väga tore kuulda laulude ja tantsude vahel nii väikeste kui suurte laste mõtteid kodust ja kodumaast. Mõned näited neist.

I klassi Krete kirjutas armsasti oma kodust.

Minu kodu asub Eestimaal. Kodus on alati hea olla. Mul on kodus lemmikloom, kass Kus-ti. Aias on mul linnumaja, kuhu panen talvel süüa. Kodus ma mängin, joonistan, kelgutan. Kodus on headust, soojust, armastust. Kodu on kallid

Ka 3 klassi Robert kirjutas vahva loo "Minu tore kodu".

Koduaken. Foto Riia Rebane

Eesti on Põhijamaa, mis asub Euroopas. Eesti on ilma poolest väga külm koht, kes elada, aga inimeste poolest soe ja mõnus maa. Mina elan väikeses Kiltsi külas Pikal tänaval. Minu maja asub jõe lähedal, kohe jalgrattateel kõrval. Jõgi, mis minu kodukohast läbi voolab, on Põltsamaa jõgi. Minu kodumaja tunneb ära beezide seinte, musta katuse ja punase korstna järgi. Mul on oma tuba, kus on kõige parem olla. Maja ümber on aed, kus kasvavad puud, pöösad ja suvel ka lilled. Aeda on igale pereliikmele istutatud oma puu. Minu puu on siberi seedermand. Kokku on puid viis, sest mul on viieliikmeline perekond – ema, isa ja kolm poega. Veel elavad minu kodus kaks kassi ja koer. Mulle meeldib koolist koju min-

na, sest minu lemmikud ootavad mind alati. Ema muidugi ka.

Moona Mürk arutles oma pikemas jutus probleemi üle, miks eestlased nii palju vinguvad. Ta tõi palju näiteid, mille üle hoopis rõõmustada võiks: meie vabadus, ilus loodus, rahulik keskkond, lõputult õigusi ja arvas, et kui me näeksime rohkem positiivset enda ümber, siis oleksime varsti rõõmsad ja naerataksime ja kallistaksime, tema igatahes loodab, et nii see läheb.

Kiltsi Põhikoolis, kus teistest riikidest põgenenud perekondade lapsi vastu võetakse ja neid kõigiti toetada püütakse, on kindlasti ka teiste rahvuste teemad päevakorras ja Eliise Kivistu luuletus lahkabki neid: igati armsastab oma isamaad ja soovib, et oleks olemas armastav pere.

Eliise Kivistu luuletus
Kodumaa

Olen sündinud Eestimaal, meeldib väga mulle see maa. Kui oleksin sündinud Soomes või Poolas, meeldiks sünnimaa sellegipoolest. Vahet pole, kus elan ma,

Minu kodu. Foto Helena Lisette Läht

kallis ikkagi kodumaa. Kõigest ja kõikidest tähtsamaks pean – peret, sõpru ja kodu. Armastus meil vastastikune, rahvusest ja isamaast siin midagi ei olene.

Vahva ja julge esineja Janar tõi kõigile naeratuse näole oma toredate luuletusega

Eesti
Janar Meidla
Eestis on palju loodust,
palju värve ja soojust.
Eestis on väga palju head,
seda lihtsalt tedma peab.
Eestis on tegelikult kõik okei,
kui olla tubli ja käia õigeid teid!

Ada Vää
Kiltsi Põhikooli emakeeleõpetaja

Veebruarikuu möödus Simuna koolis pidulikult ja magusalt

Januari lõpp ja veebruari algus olid meie koolis õige magusad, sest kolmanda kooliastme õpilased kogusid raha Tartusse Ettevõtluskülla sõiduks.

Tehti seda loomulikult ettevõtlikult. Võeti ette korraldada kohvikuid kus pakuti omavalmistatud hõrgutisi. No seal oli ikka igasugu maitstvat kraami: suussulavaid vahvleid, kohevaid tulleaskuid, käsitööjäätit, hõrku pitsat, hullutatavat torti, mõnusaid muffineid ja veel palju muud mis keele alla viib. Need lapsed võivad vabalt peale põhikooli lõppu kondiitritena tööle minna.

2. veebruaril osalesid piirkondlikul bioloogiaolümpiaadil Rainer Sock, Gerda Kägu, Henry Hiire, Mia Lota Maasik, Jonete Visnapuu.

Käidi First Lego League Pandivere eelvoorul Rakkes. Seal kindlustati koht järgmisesse vooru. Tublid võistlejad olid Kert Karm, Joosep Viiksaar, Martti Keinanen, Mattias Ojasaar, Merili Pärn, Caroliina Mattisen, Carl Randmets, Renita Priks, Karl Sock, Andy Pent. Tublisid lapsi juhendasid õpetajad Liivika Harjo ja Liis Danilas.

5. veebruaril kuulasid algklassilapsed veeohutuselast loengut ja 4. - 6. klassi õpilastele olid päästealased loengud. Loenguid pidas Mati Kõiv.

6. veebruaril vahetasid Simuna Kool ja Väike-Maarja gümnaasium ära oma 5. klassi õpilased.

Aitäh Marje Eelmaale, kes selle toredate mõtte välja käis.

8. veebruaril külastas 7. klass Värks-tuba kus tunni teemaks seekord „Munabor“.

14. veebruar 3. – 4. klasside talvistel kergejõustiku meistrivõistlustel saavutasid auhinnalisi kohti Siret Kaasik, ja Merit Nõmmiste.

12. veebruaril osalesid Henry Hiire, Joonas Palmisto ja Jonete Visnapuu piirkondlikul geograafiaolümpiaadil.

4. – 9. klass kuulas Kerli Kõue loengut „Kuidas vähendada ökoloogilist ja-

Uhkes rongkäigus.
Foto Triinu Pohlak

lajälge“.

15. veebruaril sõitsid kuuendikud oma klassijuhataja Tiina eestvedamisel Kiviõli mäele proovima mäesuusatamist. Osa raha vahva sõidu tarvis kogusid ettevõtlikud õpilased juba möödunud aastal jõulukohvikut pidades. Ilm oli suurepärase ja soosis igati vastseid mäesuusatajaid ja kiirlaskujaid. Tänu Kaarel Gustavi isale kes oma oskuste ja õpetussõnadega lapsi ning õpetajat toetas.

14. veebruaril tähistasime sõbrapäeva. Sõpradele saadeti palju ilusaid ning südamlikke soovidega kaarte.

19. veebruaril osalesid õpilased 1. – 2. klassi talvistel meistrivõistlustel Rakveres.

22. veebruaril tähistas kogu koolipere Eesti Vabariigi sünnipäeva.
Foto Triinu Pohlak

21. veebruar osalesi Rakvere kiirjooksupäeval Katre Linnas, Renita Priks ja Kristina Kaasik.

20. veebruaril tähistasid lasteaiälapsed ja õpetajad eesti Vabariigi sünnipäeva piduliku kontserdiga.

22. veebruaril tähistas kogu koolipere Eesti Vabariigi sünnipäeva. See päev on meie koolis hästi traditsiooniline. Alati läheb koolipere rongkäiguga, mille ees lehvivad vabariigi ja kooli lipp, vabadussõja mälestussamba juurde lilli asetama. Sealt liigume rahvamaja aktusele kus esinevad õpilased. Seekord nautisime 8. klassi esituses südamlikke luulekava, väikeste rahvatantsijate esitatud tantse, mudilaskoori ja 7. klassi ansambli esitatud isamaalisi laule. Külas oli

Haljalast pärit huvitav inimene Margus Punane, kes kõneles Haljala ja Simuna sarnasustest. Kaasas oli tal mõök, mis sümboliseeris usku ja vabadust. Seda mõõka oli võimalus lastel pärast aktust ka ise käes hoida. Kui aktus läbi, ootas pidulisi maitsev sünnipäevasaai. Pärast seda algas vaheaeg.

Kui rahvamajast koolimaja tagasi tulid ei valitsenud koolimajas vaikus. Koridorides hõljus küpsetiste lõhna ja robotikaklassist kostus klõbinat, põrinat ja asjalikku jutukõma. Selgus, et robotikud treenivad lähenevaks FLLi võistluseks ja 6. ning 4. klass osalevad Rimi retseptivõistlusel. Seekord olid toidud bataadist ehk maguskartulist. Kuuendikud tegid bataadi krõpse, mida erinevate dipikastmetega serveeriti ja neljandike käe all valmis täidetud bataat. Mõlemad road olid väga maitstvad ja proovin neid kindlasti kodus järgi teha.

Vaatasin neid asjalikke õpilasi ja särasilmseid juhendajaid ning tõesin, et elu koolis töötades on lõppkokkuvõttes ikka puhas rõõm.

Eestimaa sünnipäeva ettevalmistustega sai ikka nalja ka. Kui I. klassi õpetaja teatas oma õpilastele, et pidupäeval liigume uhkes rongkäigus, hakkasid lapsed rõõmsalt plaksutama: „Rongiga saab sõita!“ Õpetaja muidugi rikkus kohe laste rõõmu ära lausudes, et ikka jala tuleb minna. Selleks et järgmisel korral lapsed pettuma ei peaks teen vallavanemale ettepaneku, et kuidagi korraldada seda rongiliiklust niimoodi, et vähemasti pidupäevadel rong sõidaks ka läbi Simuna ja Väike-Maarja (praegu on Rakke ja Kiltsi ikkagi eelislokorras). Edaspidi kui majanduslik olukord veel paremaks muutub võiks muidugi ka argipäeviti rongid Simunast ja Väike-Maarjast läbi põigata.

Rõõmsat kevadeootust

Kaja Põldmaa
Simuna Kooli direktor

Kiltsi koolinoored üllatasid sõpru ja koolikaaslasid kohvik-laadaga

Rahvasuu räägib, et tõelist sõpra anab tikutulega taga otsida, aga kui sa ta kord leiad, siis saab rõõmustades temast sinu naer ent kurvastades sinu õlg ja tugi. Loodetavasti on meil kõigil vähemalt üks selline inimene, kellel jagame oma hinge kaunemaid ning nukramaidki hetki. Koondagem need inimesed enda lähedale ning palugem headusel neid hoida!

14. veebruar ehk sõbrapäev on heaks võimaluseks kõiki oma lähedasi tänada ning meele pidada. Kiltsi Põhikooli 6. klassil tärkas majanduse tunnis idee, kuidas oma sõpru ja koolikaaslasid sel päeval üllatada – „Sõbrapäeva kohvik-laad!“ Toreda mõttega ühinesid õpetaja Marje, Anni ja Agnese klassid.

13. veebruari hommikuks oli algklasside pikk koridor muutunud laadaplatiks ning klassidest saanud kohvikud. Tänu õpilastele ja nende vanematele olid kohvik-laada letid väga mitmekesised ja külluslikud. Müüdi torti, pirukaid, popcorni, võtmehoidjaid, telefoniripatseid, õnneloosi jpm. Õpilased

Sõbrapäeva kohvik-laad. 2x foto Agnes Leemets

said treenida peastarvutamist ning kauplemisoskuseid. Esimesena kadusid lettidele Chris Alexandri maasikamagustoidud ning Roberti heegeldatud võtmehoidjad. Kogu kaup, mis lettidele müügiks oli pandud, leidis endale tänuväärse omaniku. Teenitud raha kasutatakse märtsikuus Rakvere Teatrikoos külaskäiguks.

Siinkohal täname kõiki vanemaid, kes leidsid tihedate tööpäevade kõrvalt aega maiustuste ja meenete valmistamiseks, et lastele üks vahva ja meeldejääv sõbrapäev kinkida!

Agnes Leemets
Kiltsi Kooli klassiõpetaja

Väike-Maarja Gümnaasiumi õpilasfirmad osalesid rahvusvahelisel õpilasfirmade laadal

Laupäeval, 9. veebruaril, toimus Tallinnas iga-aastane Junior Achievemeti korraldatud Eesti õpilasfirmade laad, kus osalesid õpilasfirmad kõikjal Eestist ning Soomest, Gruusiast ja Inglismaalt. Laad toimus samaaegselt kahes erinevas kaubanduskeskuses – Rocca al Mare – ja Kristiine keskustes.

Meie õpilasfirma MURVE ja minifirma KÜGE kauplesid Kristiine keskuses.

ÕF MURVE poolt müüda- vaks tooteks on kalambuuridega tekstiilkotid. Osalesime laadal neljakesi ja see võimaldas meil vahetustega müües ise ringi vaadata ja põnevate toodetega tutvuda. Minifirma KÜGE tooteks olid vaniljeküpsised šokolaaditükkidega ja šokolaadi küpsised.

Päev algas aatriumis registreerimisega, kus saime boksi numbri, QR koodi ja lõunasöögitalongid. QR koodid olid vajalikud rahva lemmiku valimiseks. Boksi numbri ja QR koodi pidime seinal kinnitama. Müük toimus ajavahemikus 12.00-17.00.

2019. aasta laad oli selle poolest

Väike-Maarja gümnaasiumi minifirma KÜGE. Foto Anneli Kütt

eriline, et esimest korda oli informatsiooni edastamiseks kasutusel telefonirakendus Attendify, mille abil sai end kursis hoida päeva jooksul toimuvaga.

Selleks, et olla laadal edukas tuli mõelda boksi kujundamisele, müügistrateegiatele ja toodete kogusele, mida laadale kaasa võtta. Müüa ei olnud üldse lihtne, sest konkurents oli väga suur ja selgeks sai, et väga palju tuleb suhelda, et toodet müüa. Vaja läks nii vene,

kui inglise keele oskust.

Ürituse lõpus jagati välja preemiad kategooriates: parim müügistrateegia, parim toode, parim teenus ja parim kujundus ning stiil. Veel jagati eripreemiad: parim külalis õpilasfirma ja parim sotsiaalse ettevõtte preemia. Päeva jooksul toimus ka innovatsioonivõistlus. Võistlusel esineti žürii ees kahe-minutilise kõnega, milles toodi välja, mis on tootes või teenuses uuenduslikku.

Üldiselt võime laadaga rahule jääda, müük oli edukas ja samuti leidis huvilisi. Saime päeva jooksul hulgaliselt müügi kogemust ja lisaks sellele žürii poolt häid nõuandeid ja tagasisidet toote arendamise ning väljapaneku kohta. Samuti soovitati, kus võiksime enda tooteid veel müüa.

Päev oli põnev ja kogemuste rohke. Ettevõtlusega tegelemine andis elulise kogemuse. Kokkuvõtvat tuleb olla julge, suhelda ja naeratada ka siis, kui müügitöö ei suju kõige paremini.

Timo Seppern
Õpilasfirma MURVE liige

Koolipäev teises Eesti otsas

Kolmapäeva, 6. veebruari varahommik. Olen jõudnud Laagri kooli ette, et minna Väike-Maarja gümnaasiumisse ja vaadata, milline on koolipäev teises Eesti otsas.

Oleme bussis juba poolteist tundi olnud ning ma tunnen, kuidas uni kallale kipub. Bussi tagumisest otsast kostub valju muusikat, mis mind väga häirib, seepärast võtan oma kõrvklappid ja proovin seda ebameeldivat heli oma muusikaga summutada. Bussisõidud on hea seltskonnaga küll väga toredad, samas aga ka väga kurnavad.

Kell on umbes 8.45 ning oleme jõudnud Väike-Maarjasse. Tormame ruttu bussist välja, siseneame koolimajja ja suundume nagide juurde, paneme üleriided ära ning seejärel tutvustatakse meile koolimaja. Kuna oleme jõudnud vahetunni ajaks, on gümnaasiumi õpilased koridorides ja tulistavad meid ohtlike pilkudega, nagu me oleksime sissetungijad. Selle peale hakkab mul kõhe ja kiirustan veelgi klassi poole, et nendest põletavatest pilkudest eemale saada.

Laagri kooli 8.s klass. Foto erakogu

Peagi olen võtnud istet vägagi ebamugaval toolil, mis arvatavasti teeb bioloogiatunni veelgi pikemaks. Tunnis vaatame filmi ja teeme ühe katse.

Pärast bioloogiat ja vahetundi algab vene keel. Klass on väga väike ja õhku napib. Võrreldes meie vene keele õpetajaga, nõuab sinne õpetaja, et me räägiksime rohkem vene kui eesti keeles.

Siiski möödub see 45 minutit ruttu ja aeg on minna sööma. Olen sööklasse kõndides üllatunud, et toidujätkekorda pole. Selle kooli toit ei erine kuidagi meie kooli omast.

Kirjanduse tunnis räägib õpetaja meile ühiskonna ja kirjanduse omavahelisest seosest, mis on vägagi põnev. Ajalootund, mille teemaks on koloniseerimine, möödub samuti huvitavate näidete ja toredate naljade abil. Seegi tund on väga vahva.

Järgneb mälumäng. Peame klassiga gruppidesse jagunema ja hakka nuputama. Küsimused hõlmavad silmaringi. Need pole sugugi kerged, kuid muusikaga seonduvat ma enam-vähem oskan.

Pärast seda korjame oma asjad koku, teeme kooli ees veel ühispidi ja suundume oma armsasse kooli tagasi.

Katriin Aasoja
Laagri kooli 8. s klassi õpilane, vahetusõpilane

Väike-Maarja ja Simuna viiendikukud vahetasid kohad

Lõpuks ometi jõudis see kauaoodatud päev kätte, kus Väike-Maarja gümnaasiumi ja Simuna Kooli 5. klassi lapsed oma koolid ära vahetasid. Sel hommikul viis buss Väike-Maarja lapsed Simunasse ja Simuna lapsed Väike-Maarjasse. Mida lähemale

saadi mitu põnevat nõksu, kuidas lihtsamalt arvutada.

Päeva lõpetasid kehalise kasvatusetund ja ülekoolline mälumäng. Kehalise tundi erines selle poolest, et tundi andsid kaks õpetajat. Mälumäng oli samuti teistsugune kui meil. Meil toimub

Simuna kooli V klass. Foto erakogu

buss Väike-Maarjale jõudis, seda arglikumaks meie lapsed muutusid.

Kohapeal selgus aga rõõmus tõsiasi, et kartuseks pole vähimatki põhjust. Üksel seisid lahke õpetaja Merle ja juhatus kuhu meie lapsed oma riided saavad panna ning kuhu klassi peab minema.

Esimene tund oli muusika, kus tutvustati erinevaid löökpile. Meie õpilastele avaldasid muljet vahvad trummid, millel ka ise musitseeriti. Järgnesid ajaloo ja inglise keele tunnid. Pärast kolmandat tundi arvas pea pool klassi, et kuule direktor, me tahamegi siia kooli jääda.

Edasi läks päev matemaatika tundidega. Elevust tekitas õppeaine huvitav matemaatika, sest Simuna koolis on kõik üks tavaline matemaatika. Selgeks

mälumäng ainult algklassilastele, aga siin oli lugu just vastupidine. Küsimused olid hirmus rasked.

Meie lastele oli üllatuseks ka see, et algklassilapsed hoopis teises majas käivad ja gümnaasiumiõpilasi ei olnud nad ka enne ihusilmaga endi hulgas vabalt ringi liikumas näinud. Kui Simunas vahest harva mõnda gümnaasisti näeb, siis liigub ta enamasti direktori või huvijuhi valvas pilgu all.

Toit maitses sama hästi kui Simunas ja isegi koolikella helin oli sama.

Meid võeti väga lahkesti vastu ja lastele väga meeldisid Väike-Maarja gümnaasiumi õpetajad. Ka õpilaste kohta ei ole midagi halba öeldud. Oli vaheldusriikas ja tore päev!

Kaja Pöldmaa

NOORTEKONVERENTS "VÕTI TULEVIKKU"

4. APRILL KELL 10.00-14.30
VÄIKE-MAARJA SELTSIMAJAS

**NOOR, OSALE KONVERENTSIL!
IGALE OSALEJALE TASUTA LÕUNA!
MÄRKMIK JA PASTAKAS!
ÄGEDAD VAHEESINEJAD!**

EDULUGUSID
JAGAMAS TUNTUD
EESTI INIMESED:

**Elina Purde
Mart Noorma
Taavi Rõivas
Andrei Zevakin
Synne Valtri**

Konverentsile registreerimine
aadressil: <https://bit.ly/2GvIlyd>
või skaneeri QR koodi!

Liikumisinfo: vopiteasandis@gmail.com

Elujaatav naine Sirje Tiimus ja tema kuus pensionisammast

Viru-Nigulas sündinud, vanaemalt suure töökuse pärinud ja oma elu 30 aasta jooksul Väike-Maarjas ise üles ehitanud naine Sirje Tiimus on kuue lapse ema ja seitsme lapse vanaema. Tema suur töövõime ja külalislakhus on teada igapäevale, kes temaga kokku puutunud. Tunnen selles igapäevaselt töökas ja asjalikus Sirjes ära elujaatava inimese. Sära, millega see naine oma tegemistesse suhtub ja lastest räägib, nakatab üldjuhul ka teisi. Ja säruga tehtud asjad on alati head asjad.

Räägi Sirje, kuhu Su juured ulatuvad? Milline oli Su lapsepõlv?

Mind kasvas üles minu vanaema, ta on pärit Viru-Nigulast. Minu lapsepõlv on möödunud seal Kongla kaldal Lepiku külas. See oli minu jaoks väga ilus aeg, ütlen ausalt. Ja Kundas oli meil selline oma tänava punt, kus vanus ei

meeldi. Isaga elades õmblesin ma riided endale ise selga, hoidiseid tegin ise sisse. Ega ma praegugi ei raatsi poest osta.

Kui ma suurt pidu pean. Ei raatsi ma tellida omale cateringi.

Minu silmis oled sa nagu hunt

Vanaema oli Sirjele suureks eeskujuks. Foto erakogu

lugenud – kõik võeti kampa ja kõigiga mängiti. Me mängisime rahvastepalli, kaksteist pulka, keksu, vanaisa vanad püksid, peitust, võrkpalli, korvpalli. Hommikuti läksime Kunda randa, sinna oli umbes viis kilomeetrit, kui mitte rohkem. Hommikul läksime ja õhtul tulime. Tegime teatrit, mängisime kaarte puukuuris. Hästi tore lapsepõlv oli.

Me mängisime rahvastepalli, kaksteist pulka, keksu, vanaisa vanad püksid, peitust, võrkpalli, korvpalli.

Ega puhtalt keksu mängimisega vast piiratud. Tööd kah ikka pidid tegema?

Vanaema juures pidin kõiki maatöid tegema, ka rohima, mis minu jaoks oli toona kõige vastikum asi, aga praegu meeldib see mulle töödest kõige rohkem. Loomad olid. Lammastele heina pidin käsitsi vikatiga niitma. Kevadel võeti siga kasvama ja sügiseks teda enam polnud.

Vanaemalt olen õppinud töökust. Kui ma ka võtsin raamatu ja hakkasin seda lugema, siis ma teadsin, et tuleb kuri sõna, et mis see olgu, tööd on vaja teha. Raamatu lugemine oli tema jaoks tol ajal looderdamine. Kõik tööd tuli ära teha: oli vaja puid teha – tegin. Oli vaja neid saagida või lõhkuda – ikka tegin. Meil on alati kodus ise verivorsti tehtud. Kapsad jne – kõik söögid tehti ise. Poest ei ostetud midagi, sest see ei kõlvanud maitse poolest kuskile. Ja minul on nüüd täpselt niisamuti.

Ma olen maitse- nud poe oma- sid, aga mulle ei

Kõiki maa töid pidin tegema, ka rohima, mis minu jaoks oli toona kõige vastikum asi, aga praegu meeldib see mulle töödest kõige rohkem.

Sõitsin viis aastat Rakvere ja Kunda vahet tööliste bussiga. Aga mulle linna elu pole kunagi meeldinud.

Kriimsilm oma üheksa ametiga. Mida sa üldse õppinud oled?

Kui ema ja isa koos elasid, siis käisin Kundas koolis. Vanaemaga koos kolisime talveks alati Kunda- dasse elama. Ema ja isa läksid lahku,

Sirje oma armsa isaga. Foto erakogu

mina jäin isaga elama. Olin siis 15. Elasin nii kaua isaga, kuniks talle elupäevi anti – kokku kuus aastat. Ta sai kahjuks Tsemenditehases õnnetult surma. Peale seda tuln ma Väike-Maarja kolhoosi parema elu peale.

Pärast vanaema surma ja ema-isa lahkuminekut läksin ma Sindi kooli. Õppisin seal ühe aasta tekstiilkudumist. Kuna vanemad lahku läksid ja ma ei tahtnud isa üksi jätta, siis tuln Kunda- dasse tagasi.

Läksin kohe tööle ja kaugõppesse õppima.

Olin pealistrikoo kuduja teenin- duskobinaadis Viru, mis asus Kundas. Seal ma

olin tööl kuskil poolteist aastat. Siis ma läksin 18-aastasena Normasse Rakveres, sest seal olid palgad suuremad. Sõitsin viis aastat Rakvere ja Kunda vahet tööliste bussiga. Aga mulle linna elu pole kunagi meeldinud. Ma ei tihkannud ka vanaema majja minna, sest seal polnud kunagi elektrit olnud ning seal oli kaks tuba kivipõrandatega. Minu tulevik oli aga see, et ma teadsin juba siis, et ma tahan saada endale viis last. Lisaks ka maale oma maja. See oli kah eesmärk, et kõik lapsed peavad ühe isaga olema.

Mis aastal ja kuidas sa Väike-Maarjasse sattusid?

Tänu Lõomets Maimale ja Käsper Ritale jõudsin ma Väike-Maarjasse. Ritaga suhtlesin ma juba siis, kui ma Kundas olin. Ta oli mul üks grupiõde. Nii ma Müürikule lüpsma jõudsingi. Kui ütlesin oma elus sõnad, et elu seeski lehma- lauta ei lähe, aga inimene sööb oma sõnu, kui raha on taga. Selleks ajaks oli mul olemas juba üks laps ja elasin Lõuna tänaval 2-toalises keskküttega kor-

Elasin Lõuna tänaval 2-toalises keskküttega korteris, mis minu jaoks on nagu vangla.

Vanaema sai pensioni ainult 20 rubla, ma mäletan seda väga hästi. Sellega ta elas ära ja suutis koguda ka.

ma kodust välja ja ei saa teada, mida tema teeb. Aga ma teadsin, et kõik lapsed, kes ma sünnitan, et ma sünnitan nad endale. Mina kasvatan nad üles, ma ei lootnud kellegi peale. See oli minu eesmärk. Seda ma pidin tegema ja seda ma olen teinud.

Kui ma laudas tööl käisin, siis olid mul lapsehoidjad, kellele ma maksin. Kui sa tahad midagi, siis sa saad ju kõike. Või siis üks tuli töölt ja teine läks tööle.

Siis vahepeal olin Ebaveres lüpsja, kui Müüriku kinni pandi. Kuigi lüpsiti juba masinate- ga, siis ega see töö kerge ei olnud. Palka sai selle töö eest muidugi sel ajal

väga hästi.

Kolhoosis kasvasin loomapeeti. Maja kõpitsen nii kuis jaksan. Kredexi kaudu saime majale uue voodri. Vanaema sai pensioni ainult 20 rubla, ma mäletan seda väga hästi. Sellega ta elas ära ja suutis koguda ka.

Miks on hea kasvad suurperes? On sellel mingid eelised?

Selline mõnus tunne on. Ehk see, et lapsepõlves oli oma tänaval palju lapsi, kellega sai koos mängitud ja ol- dud ja siis oli hetk, kus sa olid vanaema juures täitsa üksinda. Siis oli veidi kurb.

Ega lapsed millestki ilma ei jäänud. Raha oli küll vähe, aga ostsidki lastele. Meil on aegu, kus on hunnikutes võimalik komme osta ja on ka nii, et lapsed ei tahagi enam kommi. Neile meeldib praetud pekk ja krõbe seakamar – maatoidud noh. Hommikuti näiteks mitte puder, vaid praekartul ja munapots. Soolast ikka rohkem, kui magusat. Neil võivad mitu nädalat kommid seista.

Väike Miagi oli tänava kartulipõllul abis. Foto erakogu

Palju perenaisi ühte kööki ma- hub?

Minule on kõige tähtsam see, et me kõik kokku tuleme. See on maailma suurim kink. Poega ma näen küll vähem, aga teised on kõik Väike-Maarja lähedal ja meil pole mingit probleemi kokku saada. Vahest tulevad niisama: üks jalutab mööda, siis teine ning lõpuks istume kõik siin aias.

Peolauad saab kaetud ikka oma toitudega, aga vahest ka ikka jagame. Menüüsse on lisandunud üleküpsetatud sushi, mis mulle õudsalt meeldib. Siis me oleme jaganud. Mina teen kapsad, praed, kartulid. See aasta tahan ma jõulude ajal verivorsti kah teha. Ma olen maitse- nud nii üht kui teist ja mulle ei meeldi mitte ükski. Ja kui jõuan, siis teen ka küljerulaadi, kamararulaadi. Võib-olla ka sülti, aga mitte palju, sest ei sööda enam ju nii palju. Kõik näksivad dipikastmega juurikaid. Küpsetise teen kah ikkagi ise.

Jõulude ajal käime ikka üheskoos surnuaias. Mina olen ristitud, lastest pole ükski ristitud. Sundida ju ei saa, igaüks otsustab ise. Mina olen ise enda jumal. Kirik ja jumal ei aita, kui ma ise selle jaoks midagi ei tee.

Kui ma tunnen, et miski mind vaevab, siis ma tean, et ma pean surnuaeda minema. Ja see aitab. Vanasti kui lapsed olid väikesed, siis me käisime ikka koos, sest mu vanaema ja isa on Viru-Nigulasse maetud. Surnuaed on jah minu jaoks selline hea koht. Ma võin seal käia südaöösel, hommikul vara jne.

Kuidas Sina oma lapsi oled kasvatatud või mida oled kasvatamisel oluliselt pidanud?

Lastele olen õpetanud, et tööd peavad tegema. Sellest ei pääse. Ja loomulikult olen rõhutanud õppimise olulisust. Mina omal ajal oleks tahtnud õppida. Meie lapsed on kõik saanud huviringides käia. Tahtis üks muusikakooli minna, läks. Ostsin ka klaveri. Kõik, mida keegi on soovinud harrastada, palun väga. Poeg mängis Eesti noorte koondises korvpalli. Ise olen ma kah eluaeg olnud kõva sportija. Minu lemmikuks alakas on pikamaa-jooks. Mulle sobisid need 1,5 ja kolme km pikkused jooksud. Aga muidugi ka kuulitõuge ja ketas, aga seal ma 50 parima hulgas ei ole. Oma valda olen esindamas käinud palju. Aga kuna need olad on nüüd opereeritud, siis hoiaks oma käsi. Hinges läheks küll.

Sul on seitse lapselast. Kas Sul oma kiirete toime-

Lastele olen õpetanud, et tööd peavad tegema. Sellest ei pääse. Ja loomulikult olen rõhutanud õppimise olulisust.

tuste juures ka nendega toimetamiseks aega jagub?

Ikka. Käime mänguväljakutel nii palju, kui võimalik on. Siis käime burk-

ma, kui on hea sõbranna, juba peika või elukaaslane. Eks siis juba arutatakse nendega. Nooremas eas ikka neid koolis toimunud ülekohtuseid asju tuldi ikka minuga rääkima. Taivil näiteks üks poiss klassis koguaeg kiusas teda. Tüdruk ütles, et tema kooli ei lähe. Ema küsis, et miks. Andsin nõu, et tead, ma ei

Jah, mul on tublid lapsed, kellele meeldib õppida. Mina olen neilt nõudnud vaid, et neil oleks keskharidus ja autojuhiloa. Edasi peavad nad juba ise oma valikud tegema. Kolm tüdrukut on kõrgkoolis käinud, üks on kaks kõrgkooli lõpetanud.

ikka ise osaled, siis on see sinu nägemus ja kogemus asjadest.

Jah, vahel tuleb ka mehised tööd ära teha. Kaevu pump oli vaja näiteks kaevust välja tõmmata, tõmbasin välja. Autol vahetan rattad alt ära, kui vaja. Omal ajal, kui oli Žiguli, millel ventilatori rihm läks lõdvaks, siis sai see pin-

minu eesmärgiks viis last, oma maja ja auto ning lastega välismaal koos puhkamas käia. Need on kõik tehtud. Mul on kuus last, mul on mitu autot olnud. Ja nüüd on unistus, et ükskord täitsa uhiuue auto saan. Ma ostan selle!

Kreeka, Itaalia, Hispaania, Horvaatia, Monte-Carlos – kohti on palju, kõik ei tule meeldegi, kus käidud. Nüüd on kuidagi vene linnad tulnud: Ukraina, Moldova.

Minu jaoks on kõik lapsed ühesugused. Meie riigi jaoks ei ole, aga minu jaoks on. Ma olen kõik oma lapsed endale sünnitanud, mitte riigile. Pensionile võiks küll veidi varem lasta, et oleks rohkem aega lastelastega veeta. Mina ikka käega juba katsun seda pen-

Mitu põlvkonda ühel fotol. Foto Meelis Meilbaum

si söömas. Joonistame ja lauamänge mängime. Kui võimalik on, siis läheme kuhugi puhkama. Töökasvatus käib meil nii, et ütlen, et tule mulle nüüd appi, et teeme tööd, ma maksan sulle natukene. Siis tuleb iga laps tööle. Nad ei ootagi suurt summat. Kui pakun neile välja, et sa saad euro, siis kõlab vastus, et ausalt või. Nad tulevad siis lausa joostes. Eks nad väsivad ära küll. Näiteks puulõhkumisel. Mul on küll masin, mis lõhub, aga seal on vaja puid kätte anda, riita laduda. Siis oli meil kartuli

Töökasvatus käib meil nii, et ütlen, et tule mulle nüüd appi, et teeme tööd, ma maksan sulle natukene. Siis tuleb iga laps tööle.

võtmine. Siis nad kõik kribinal-krabinal aitavad mul kartuleid korjata. Vanasti oli meil suurem põld, siis said ikka naabrid ja sõbrannad kokku. Nüüd on meil vähe kartulit maas ja me oleme suutelised kõik selle oma pundiga üles võtma. Ja näe, väike Miagi oli meil tänavu kartulipõllul.

Mina võisin lapsena ustega kiikuda ja minu lastel on kah see luksus olnud ja lastelastel sama. Kui nad siin minu juures käivad, siis on neil kaks head asja: nad saavad voodis hüpata ja uksega kiikuda. See on meil jah, kuidagi põlvest-põlve edasi läinud.

Sa ütled, et lapsed on Sinu pensionisambad. Neid on sul kuus. On nende kasvatamisel ka raskusi ette tulnud?

No eks ikka on muret olnud, aga me oleme kuidagi saanud kõik rääkimise ja usalduse teel korda. Siis saame naerda, kui valega vahele jäädakse. Ega kõike emale ju ei räägitagi ja ega peagi rääki-

tule veel kooli. Pane talle üks tutakas. Ja kui ta jätab sind rahule, siis on hästi. Ja ta tuligi nii õnnelikult koju, et ta panigi talle tutaka ja kõik sai korda. Ja eks üks õpetaja on ütelnud, et kas see on teie pere traditsioon. Aga kui õpetaja keelu peale poiss ei reageeri, siis tuleb ju miskit ette võtta.

Teie pere naised panustavad riigikaitse ja ei pelga ka mehetööd?

Jah, mul on tublid lapsed, kellele meeldib õppida. Mina olen neilt nõudnud vaid, et neil oleks keskharidus ja autojuhiloa. Edasi peavad nad juba ise oma valikud tegema.

Tairi oli esimene, kes astus kodutütteks. Mina ja Taisi oleme naiskodu kaitsjad. Ma olen see inimene, kes tahab igast valdkonnast midagi teada. Muidu ju teada ei saa, kui ise kuskil ei käi või ole. Kui

Sirje sünnipäev. Foto Meelis Meilbaum

Autol vahetan rattad alt ära, kui vaja. Omal ajal, kui oli Žiguli, millel ventilatori rihm läks lõdvaks, siis sai see pingule tõmmatud ja edasi sõidetud.

gule tõmmatud ja edasi sõidetud. Traktoriga olen kurgipõllul tööd rassinud teha nii, et silm kah ei pilgu. Mis mulle

Sirje tehtud kapsad on üle valla tuntud. Foto Kristel Kitsing

südamelähedane on, et olen doonor ja minu annetatud veri läheb laste elude päästmiseks. Olen annetanud juba 75 korda.

Sa oled küll värvikas naine, aga on Sul ka mõned meelishobid?

Käsitöö meeldib mulle ja puiduga nokitsemine. Minu unistus on saada kangasteljed üles. Sel aastal kah veel pole jõudnud. Tahan näidata oma las-

sioni, aga ikka läheb eest aina ära. Aga seni, kuni meil pensionieas inimesed ikka tööd teevad, siis see pensioniiga jääbki tõusma. Näiteks vanasti olime meie need robotid laudas, nüüd on päris robotid. Varsti ongi nii, et on üks in-

Minu jaoks on kõik lapsed ühesugused. Meie riigi jaoks ei ole, aga minu jaoks on.

mene, kes vajutab vaid nupule ja teebki kõik töö ära.

Minu halb külg on see, et ma ei oska kunagi „ei“ öelda. Ma alati otsin lahendusi, kuidas ära teha. Jõulude ajal käin ikka oma nõ hoolealuste juurest läbi. Lepin kokku, millal lähen, räägin paar tundi juttu. Viskame nalja, võtame šampust. See on kuidagi teistsugune vaheldus, kui sa leiad, et see inimene tahab sinuga olla ja rääkida. Ta on leidnud inimese, kellega rääkida. Näiteks see eakas inimene on suhteliselt kinnine. Ta ütleb, et tal on minuga nagu

Isegi kui on raske, siis tuleb naeratada. Sest kui kurta, et siit ja sealt valutab, ega see olukorda kergemaks ei tee.

üks keel ning ta saab minuga kõigest rääkida.

Väike-Maarja rahvale soovin toredat ja rahulikku olemist ning rõõmsameelsust. Isegi kui on raske, siis tuleb naeratada. Sest kui kurta, et siit ja sealt valutab, ega see olukorda kergemaks ei tee. Ärge olge vihased üksteise peale, kõigiga tuleb hästi läbi saada.

Kristel Kitsing

AASTAS KORRA

Aastas korra kindlalt me, kõik Ema juurde sõidame. Kõigil kaasas rõõmus meel ning lapsed ja ka kaaslasted. Me koos siis lauas istume ja Sirje toite naudime. Kui hoo saab sisse jutuvada, siis enam vaikida see ei taha. Naerust pungil terve maja ja laste kilkeid aina kajab. See on nii mõnus, soe ja hea, kui õed ja vennad kõik on seal. Siis Emal silmis mõnus sära, et lapsed koju leidnud raja. See tähtis ka meile endile, et üksteist ikka näeme me. Saab elu-olu arutada ning mälestusi ammutada.

Sirje lapsed

telastele, kuidas vaibad valmivad. Mina pidin noorena mitmeid kümneid meetreid maha tallama.

Sihikindla naisena on Sul tõenäoliselt omad eesmärgid, kuhu jõuda. Jagad neid lugejatega?

Mul on kogu elu olnud ainult eesmärgid. Kui ma olin 15-aastane, siis oli

Simuna eakate retk Lahemaale

Viimastel aastatel oleme „oma kulu ja kirjadega“ (rahvalik ütlemine) külastanud Virumaa kaunemaid ja ka kuulsamaid paiku. Seekord jälle automatajajana kahe autoga. Sihtmärgiks valisime Palmse, Ilumäe, Sagadi ja Vihula.

Palmse mõisaga tutvumist alustasime peahoonest. Muistse vabadusvõitluse järel vallutasid taanlased Harju- ja Virumaa ning kohe 1219/20ndatel aastatel elanikke ristimas käinud preestrid panid kirja

külade nimed ja inimesed, kuid igale poole nad ei jõudnud. Esialgu jäid loendusel välja mitmed metsatagused külad, sh ka Palmse ja Sagadi. Tallinna

Palmse mõisa Nabala vastu. Uus omanik. B. Junge müüs aga Palmse koos Rakvere majaplatsiga oma õemehele D. Mezentacele (Metztaukenile) 1522. a. Andmed viimase suguvõsa kohta ulatuvad 1387. a-ni ja nende valduses on mainitud veel Kärsa, Voore, Imastu ja Hulja nimesid. Rootsi, Vene, Poola omavaheline võitlus Eestimaa pärast kestis 17. sajandi

der Pahleniga abiellunud noorem õde Margaretha Dorothea päris lisaks Palmsele ka kaks väiksemat valdust Soomes ja Ingeris. Soomes olevad valdused võeti riigile. Ingerimaal olev Kloperitza (nüüd Klopitso) aga vahetati Ärina (V-Maarja kõrval) mõisa vastu.

Aga ka M.D. Pahlen suri noorelt ja üle 150.a

mõisa valitsenud Metzackenite nimi (eestindatult Metsataguse mõis – tollases kirjapildis) jäi Palmsele lisanimena veel 18. saj lõpulgi. Nii oli siis Palmse mõis Rootsi ajal (17. saj lõpul) sattunud Pahlenite suguvõsa valdusesse ja jäi sinna 2,5 sajandiks. See suguvõsa on üks vanemaid aadliperekondi (juured ulatuvad pea ristsõdijate aega). 1290.

a. mainitakse Johannes de Pala (nime olevat saanud Pale ojakese järgi Põhja-Lätis).

Vabahärra Carl Magnus von der Pahlen. Autor George Dawe (1781–1829)

Lahinguväljal üles näidatud vaprust eest 1679. a tõstis Rootsi kuningas Karl XI G.C. Pahleni ja tema venna vabahärradeks. Ingeri aadlirügemendi majori ja Eestimaa maanõuniku C. von der Pahleni ajal alustatigi praeguse mõisamaja püstitamist. Tollane mõisahärra oli 1681.a ostnud krundi ka Tallinnas Laia ja Suur-Kloostri tn nurgal, et seda „oma heaksarvamise ja maitse järgi täis ehitada“. 1965-1967.a alustati Palmse mõisas mahukaid ehitustöid. Lisakapitali sai ta õnnetult hukku venna pere pärandusest. Härrastemaja ehitusele tulli üksnes leiva eest, ehkki see leib oli pelgalt kaertest. Tollal talupoegade poolt kokku kantud kivikangrud olla tänutäheks härrale kõige kibedamast nälgast üle aitamise eest.

Kui mõisahoonete ehitus oli lõpetatud, siis juhtus õnnetus – vana elumaja korstnast lennanud sade süütas ehituse põlema. Hädane aeg ei lubanud hoonete taastamistõid ette võtta ja kohe puhkenud Põhjasõda häiris kõvasti pikemaks ajaks kogu elutegevust.

Kohalikke töömehi (ka talupoegi) kasutati enamikes mõisates lihtsamate tööde tegemisel, siis Palmse oli suurem osa kivitöödest just kohalike teha.

18. sajandi keskpaiga suurel plaanil on Palmse tunda tõelist barokkansamblit (sümmeetriliselt paigutatud ehitised, muruväljakud, pärna-alleed, iluaia hekklabüürindid). Mõisa südames oli ligikaudu 20 mitmesugust ehitist

Vene väed rüüstasid juba 6. sept 1703. a mõisa ja külasid ning 1710.a lisanud katk – hukkus 229 inimest ja 1712 a revisjonis mainitakse, et töövõimelisi mehi oli 102 ja põldu hariti üksnes 8,5

adramaa jagu. Riia all kindluses katku surnud A. D. Pahleni abikaasa põgenes venelaste eest Rootsi, kaasas väike poeg –

nagu isagi sama nimega – Arend Diedrich. Ta saabus Palmsele 01.10.1722. a. 15-aastasena. Eelmisest sügisest alates korraldas mõisa töid-tegemisi tema emapoolne vanaisa kindralmajor Fritz Wachtmeister (oli venelaste

käes vangis 8,5 aastat). Mõisa hooned olid varemeis, ainult mõned võlvitud ruumid olid ajutiste katuste all.

Uueks elamuks oli vahepeal ehitatud madal õlgkatusega palkmaja, mille kaheksast toast (kambrist) ainult kahte köeti. Ahjud olid laotud paekividest. Oli viis aita, kaks talli (uue 20-le hobusele),

süvendati majataguseid tiike.

18. sajandi keskpaiga suurel plaanil on Palmse tunda tõelist barokkansamblit (sümmeetriliselt paigutatud ehitised, muruväljakud, pärnaalleed, iluaia hekklabüürindid. Mõisa südames oli ligikaudu 20 mitmesugust ehitist (lisaks eelmainitule kärneri- ja tisle- rimaja, õlle- ja viinaköök, kolmele viljarehele lisaks linnaste kuivatamiseks lubjaahi koos paemurruga ning väiksemad aiamaid ning paviljone vähemalt viis. Palmse oli siinsetest mõisaarhitektuuri näidetest üks varajasemaid. Enamikes Eestimaa mõisades võttis aga kaosest ülesaamine aastakümneid aega. Kui A.D. Pahlen 1753. aastal suri, tuli poegadel Peterburi kaardiväe ratsaväe korpuses teenistust alustada. Kõige kõrgemale jõudis noorim vend Peter Ludwig, kes nimetati 1798. a Peterburi sõjakuberneriks ja järgmisel aastal ülendati krahviks ning Ingeri ja Viiburi kindralkuberneriks.

A. D. Pahleni tütre abiellusid Eestimaa mõisnikega. Lese valduses olles ehitati üsna vähe. Pojad tulid sõjaväest emale appi ja ühe (Hans) nimele kirjutati mõis 1775. a pärandilepinguga. Vana puidust viinaköök ehitati ringi.

1766. a avanes piiritusele Venemaa turg – see sai mõisnikele peamiseks tu-

Palmse mõis on Eesti üks paremini ja terviklikumalt restaureeritud mõisaid. Foto Ain Liiva

Püha Mikaeli e Mihkli 13. saj ürikutes (klooster rajati 1249. a) on Palmset mainitud nunnakloostri ühe valdusena. Nimi Palmse võis olla Palamus (põlenud maa ehk alemaa tähenduses). Tõepärasemat seletust pole aga saadud. Mihkli kloostri valdusesse jäi Palmse kuni 16. saj alguseni ja sel ajal kujunes ka mõisaks. Selle kloostri valduses olid

alguseni. Alles pärast 1629. a. Altmargis sõlmitud vaherahu võidi mõelda mõisate ülesehitamisele.

D. Metzackeni üks järeltulija Arend M. valiti samal 1629. aastal Eestimaa rüütelkonna peameheks (pidi ka postiteenistust korraldama ja kirikute taastamist organiseerima). A. M. suri 1650 a ja pärijad ka surid õnnetu juhu

Palmse mõisa härrastemaja interjäär. Foto erakogu

ka Harjumaal tuntud mõisad – Perila (1298.a) ja Kuimetsa (1345.a). Viimases toimusid ka filmi „Viimne reliikvia“ sündmused Liivi sõja (1558-1583)

ajal. Lisaks mõisa puitehitistele (13. saj.) võis olla ka kivehitisi (vt M. Männisalu „Palmse mõisaansamblist Kunst ja Kodu“ – 1978 a nr 1 lk 22). 1510.a tollane mõisavalitseja B. Junge ja Mihkli kloostri abtiss E. Brincke vahetasid (ost-müük)

tõttu või katku (Reinhold M.). Reinhold Metzackeni poeg Arend Diedrich rändas Lääne-Euroopas, et õppida keeli, nende seadusi ja kombeid, kuid hukkus Rootsis Landskronas 1676. a. täpsuslaskuri kuulist. Ja nii lõppes M.-te suguvõsa meesliin. Mõisad jäid kahele õele ja nendest (Elsa Elisabeth) päris Mäda- pea ja Käru ning Riguldi Lääne-Eestis ning pea kolm aastat vanem G.C von

Palmse mõis oli Rootsi ajal (17. saj lõpul) sattunud Pahlenite suguvõsa valdusesse ja jäi sinna 2,5 sajandiks. See suguvõsa on üks vanemaid aadliperekondi (juured ulatuvad pea ristsõdijate aega).

1766. a avanes piiritusele Venemaa turg – see sai mõisnikele peamiseks tu-

Mõisa park. Foto Maris Juuse

karjalaut, õlleköök, sepikoda, saun (viimased kolm üsna lagunenu). Alles oli sõjaeelset ajal rajatud viljapuuaed. A. D. Pahlen asus õppima 1723. a Halle ülikooli (Saksamaal), kus keele, vehklemise ja tantsutundide kõrval pühendus peamiselt matemaatilistele ainetele (inseneriteadused ja arhitektuur).

Eestisse tagasi tuli A.D. Pahlen 1727. a ja järgmisel 1728.a abiellus Kloostrimõisa (metsaomaniku tütreaga Magdalena Elisabethiga). Esimene laps sündis Tallinnas, aga ülejäänud (või 13 järgnevat) Palmse.

Härrastemaja kerkis vanaaegsetele müüridele 1730.a, 1734.a valmis viljajait, 1737.a. uus hobusetall. 1743-ks ehitati Oruveski (esialgu ühe paari kivega, üheksa aastat hiljem juba kahe kivipaariga.

1738. a alustati iluaia rajamisega,

luallikaks. Ehitati nuumhärjade tall ja viinatootmisest saadud praak oli suurepärase härgade nuumamiseks ning olevat saadud hoopis rammusamat sõnnikut. Tõusis ka mõisapõldude viljakus. Kus on tänapäeval sõnnik? Väetame ainult kunstväetisega. Kui kaua veel?

18. sajandi lõpupeole ehitati viinaköök Sakusaarde Võsule tellisetaheas, Muikale kolm talli ja heinaküüne. Ka härrastemajas võeti ette ümberehitusi kahel aastal järjest: kevadest sügiseni välitööd (müürid, katused jne), sügisest kevadeni sisetööd, krohvimised, värvimised jne. Töömehi oli nii kohalike kui mujalt. Üks venelastest tööliste brigaad oli treppide ehitusel, kuid koos brigadiriga lasid osad neist jalga. Nii on G.Fr.P. ülestähendustes 1782-83. aastatel.

Kohalikke töömehi (ka talupoegi) kasutati enamikes mõisates lihtsamate tööde tegemisel, siis Palmse oli suurem osa kivitöödest just kohalike teha.

Isegi tellisepõletajad, kes muudes mõisades olid vabapassiga või Venemaal tulnud ulgutöölisel, siis siin kohalikud. Ainult pottsepp ja maalermeister tulid väljastpoolt tööle võtta.

Näiteks 1799. a. tegi Palmes ahjusid Jaroslavl'st pärit Fjodor Gavrilov. Ka G.Fr Pahleni ülestähendustes on loetletud eestlastest meistrite nimesid.

Supelmaja. Foto erakogu

Eestimaa kubermangu revidendi Salomon Dobermanni ülestähendustes on loetelu mõisale kuuluvatest hoonetest sajandi vahetusel.

Kindralmajor Carl Magnus von den Pahlen abielulus 1817. a (isa suri samal päeval) Riia sõjakuberneritütre Dorteia Elisabeth Esseniga.

Oli 18-eluastast peale seotud sõjaväega ja osalenud 1806.-1814.a-ni mitmetes sõjakäikudes (Preis, Soomes, Bul-

nud sugulasele tõestanud talupoegade truudust järgmise katse läbi. Nimelt ta teatanud kokkutulnud rahvale, et peab 45 000 rublase võla tõttu mõisast loobuma. Talupojad kuulunud seda esiti vaikides, kuid juba järgmisel päeval tulnud nende delegatsioon mõisahärrale 30 000 rubla pakkuma, lubades ka puuduvad 15 000 rubla niipea tuua, kui

naised on oma preesid ja paatrid jõudnud maha müüa, kui vaid hea mõisahärra neid ei jätkaks.

Halba ei räägitud ka mõisaprouast Katharina Wilhelminast e Kyttist, kes

ei olnudki aadlisoost, vaid Tallinna Gümnaasiumi ühe prof., ühe varaseima jutukirjaniku F. G. Arveliuse tütar, kelle elukäik meenutanudki mõneta Tuhkatriinu lugu.

Palmse näol oli tegemist tavalisest

Õlleköök (ees), viinavabrik (taga) ja pesuköök (tiigi kaldal).

Foto Ivi Kruusamägi

gaarias), jõudis 1814. a võidukate vägedega Pariisi. 1821. a valiti maanõunikuks, 1827. a riigiteenistuses (missioon Roots, seejärel Tartu õpperingkonna ja ülikooli kuraator). 1830.a Eesti, Liivi ja Kuremaa kindralkuberner ning Riia sõjakuberner. Vaatamata ametikohustustele oli tema valitsemise aeg mõisa ajaloos edukas: ehitati uusi hooned (saunad, supelhooned, kavaleridemaja, sepikoda, moonakatemaja jne).

Georg Schultz Bertram on 1865. a kirja pannud enda väitel tõestisündinud loo C. M. von Pahlenist, kes ühele tema liiga leebet suhtumist imeks pan-

nooblima mõisaga. Üks 1861. a mõisa külastanud sakslanna kirjutab: „Teed, hooned, piirdeaiad, hekid – kõigest õhus põlisele ning suurele aadliresidentsile väärilist hooldatust“. Üks teine külaline kirjutab 1867. a: „Härrastemajast vähemate majandushooneteni on siin kõik kandmas lihtsuse ja soliidsuse pitserit“. Palmes oli ajuti ligi 70 majateenijat (tavalistes mõisates u 20). Härrastemaja esindusruumid asetsesid alakorrusel, ülakorrusel peamiselt magamistoad.

1863. a Vaidast Palmesse kolinud Al-der von der Pahlen oli saanud päranduseks „valmis“ mõisa. Ka tema oli üks

tuntuim Pahlenite suguvõsa esindaja – Eestimaa rüütelkonna peameheks valitu, Balti raudtee seltsi president – organiseeris Peterburist Paldiskisse ühendava raudtee liini ehitust ning raudtee

Vihula mõis. Foto Ain Liiva

ja raudtee jõudmist Tartusse 1876. a.

1895. a mõisa pärinud Alexis von der Pahlen oli üliõpilasena rännanud koos akadeemik Fr. Schmidtidega ja avastanud tollal vanima teadaoleva meresiiliku kivistise, mis nüüd on enamikes paleozooloogia käsiraamatutes Bothriocidaris Pahleni nime all leitav.

Seisuslikult ja keeleliselt isoleerituna ning suurematest keskustest eemal pidid balti-saksa mõisnike huvid sageli keskenduma just loodusele ja võib-olla on see üks põhjusi, miks nende hulgast võrsus nii palju looduseuurijaid ja Palmsestki tehti mitme põlvkonna vältel hoolega ilmavaatlusi.

Üks viimastest omanikest (Gustav Chr. P.) langes I maailmasõjas Preisimaal ja 26-aastane lesk jäi kahe lapsega üksi valitsejaks. 1917. a Vene oktoobripöörde järel pagesid Pahlenid Tallinna ja oligi viimane aeg, sest Punakaardi toetusel algas Eestis mõisate ülevõtmine. 1918. a alanud Vabadussõja ajal veeres rinde Jõulude ajal Palmsest läbi ja teist korda 1919. a 10. jaanuaril, kui Eesti sõjavägi kihutas Punakaardi minema.

1919. a oktoobris vastu võetud maaseadusega jäeti mõisamomanikele õigus härrastemajade enda kätte jätta, kui võõrandas

maa. Mõisaproua (lesk) oli läinud Saksamaale ja uuesti abiellunud ning mõis jäi pooltühjana kuni 1930ndate aastate alguseni, kui osa mõisast läks Kaitseliidu kasutusse. Pooltühjalt seisnuna oli allakäik eriti kiire. Kolga, Sagadi ja Vihula püsisid veel osaliselt endiste omanike valduses, kuid II MS alguses lõppes nendegi valitsusaeg.

Endisaegse balti-saksa mõisakultuuri on nii mõnigi kord võrreldud uppunud Atlantisega ja näib, et just eelmise sajandi 20.-30. aastail laineid selle üle lõplikult kokku löidki.

Lahemaa rahvuspark asutati 1971.

a suvel. Seda luues rõhutati, et sellest peaks kujunema mitte tavaline looduskaitseala, vaid tuleks hoida ja eksponeerida piirkonna ajaloo- ja kultuuripärandit. Endine härrastemaja oli katuse

all ja seda kasutati pioneerilaagrina.

Olin ka suvel 1960.a seal kasvatajaks.

Sel ajal oli seal kaubandus- töötajate laste pioneerilaager. Senine mõisa hooldaja kon- diitriivabrik „Kalev“ andis seni hallatud hooned 1973. a jõuludeks Rahvusparkile üle. Tollane juhtkond

Ilumäe kirik. Foto Heili Tammus

(dir. Ilmar Epner ja ehitustööde juhataja Kaarel Kuutmaa) nägid palju vaeva, et üsna kõhna rahakotiga midagigi ära teha.

Omal (mõisnike) ajal, kus vaatamata külmadele talvedele kasvatati virsikuid ja aprikoose, vahel isegi saadi ananasse. Kahjuks osa meie grupist viibis liiga kaua peahoones ja siis kui tahtsime kasvuhoonet vaadata, siis oli see suletud (kella 13st).

Mõisa ümbrusele ja kõrvalhoonete vaatamisele kulus umbes teist niipalju kui peahoones. Paviljone ja eelpool loetletud hooned imetlesime ja aruta-

sime, kuidas kõike suudeti hallata. On räägitud, et ainuüksi kümneid verste (1 verst = u 1,8 km). Suviti hooldasid neid tüdrukud nii Muhust, Mahust kui ka Peipsiäärsetest Vene küladest (nende kirjud undrukud paistnud kesk rohelust kaugele).

Ilumäe kaudu viis tee randa, kus Erus oli mõisnikel väike suvemaja. Üks Pahlenite maja Tallinnas (Pika jala ja Lossi platsi nurgal) läks 1885. a Pahlenite vanema tütre Isabella kaudu Ungern-Sternbergide nimele üks (omaaegne Tallinna parim salong). 1920.a oli see maja Riigivanema residents, praegu aga Saksa suursaadiku residents.

Taasiseseisvunud Eesti Vabariigi algul osteti Saksamaalt rohked Pahlenite portreid, kahjuks Metzackenite omi ei leitud. Läbi mitme põlvkonna on pilte nii terasturvises, kui ka rokokooajastu puuderdatud parukas kavaleere ja daame. Portreede kõrval oli ka muid maale (maastikud, hooned jm). Kunstiesemeid on mõisa saadud kõige rohkem C.M von der Pahleni kaudu.

Lahemaa suurimast Kolga mõisast oli Palmse kaks korda väiksem, siiski – maid oli ligi 10 820 ha. See on keskmisest rüütlimõisast ligi 3,5 korda enam. Suur osa oli raba ja metsa all. Talupoegade arv oli 18. saj teisel poolel kasvanud tuhande ligi ja edestati Kadrina kihelkonna suuremaid mõisaid (Jõepere, Hulja, Vatku, Imastu). Naab-

ruses Sagadi mõisas oli tuhande piir ületatud juba 19. sajandil ja Kolga krahv oli talupoegade arvu järgi rikkaim mõisnik kogu Eestimaal. Tema neljast kõrvuti asetsevast mõisast (Kolga, Kiiu, Kõnni ja Loo) ehk latifundiumis oli 4832 inimest. Umbes 150.a tagasi polnud palju neid mõisaid, kus talupoegade elu-olu olnuks sedavõrd järsult ümbruskonnast erinev. Vahest ainult Harjus – Väänas, Läänemaal – Vana-Vigalas ja Viljandimaa lähedal Heimtali mõis.

Palmsest sõitsime Ilumäele, kus uudistasime kabelit, mis oli nagu kirik ja ehitatud 1720-1730a. Veel vaatasime ka kõrvalolevat surnuaeda ning sissepääsu lähedal taastatud ja täiendatud mälestusmärki, kuhu olid ka II MS langemate ja peale sõda hukkunute nimed sisse raiutud.

Järgmine peatus oli Sagadi mõisas. Muuseumi ja kõrvalhooneid olime (osa neist) ka varem külastanud ja peahoonet imetlesime eemalt.

Vihula mõis ja selle ümbrus on seda väärt, et seal veelkord käia ja mõnda teistki Lahemaa „nurka“ uudistada.

Viimane sihtmärk oli Vihula mõis. Tegime sealgi jalutuskäigu omal käel ning pildistasime jõeäär ning mõisa peaja ja kõrvalhooneid. Tänapäeval on sealgi mitmed hooned konverentside ja nõupidamiste tarbeks, aga ka öömajadeks. Vihula mõis ja selle ümbrus on seda väärt, et seal veelkord käia ja mõnda teistki Lahemaa „nurka“ uudistada.

Jüri Kalvet
pensionär

Rahvusvahelistelt sisesõudmise võistlustelt nopiti kõrgeid kohti

Laupäeval, 26. jaanuaril 2019 toimusid Tallinnas **26. rahvusvahelised sisesõudmise võistlused „ALFA 2019“**. Väike-Maarja Rahvaspordiklubi oli nendel võistlustel esindamas koguni seitse sportlast. Võistlusdistantsiks oli 1000 m. Meie võistlejad said sellelt vägevalt mõõduvõtmisel neli medalit. Vanuseklassis M60+ saavutas **Ants Einsalu** 1. koha (1000 m: 3,04,9). Samas vanuseklassis saavutas meie valla spordiklubi esindanud **Aare Kuuseoks** 3. koha (1000 m: 3,23,7). Vanuseklassis M40+

Foto Andris Pent

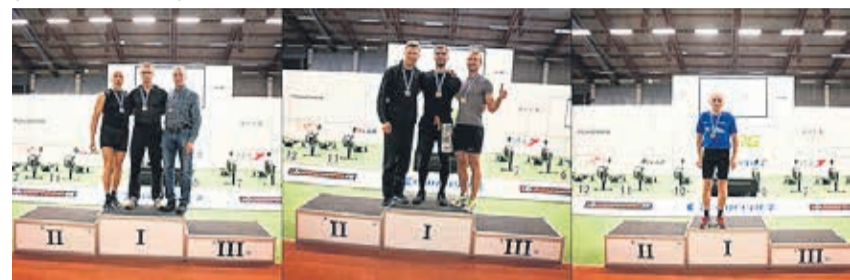

Foto www.soude spinning.ee

võttis esikoha **Janar Rükkenberg** (1000 m: 2,59,3). Kõige vanemas kategoorias (M70+) kuulus esikoht **Ennu Aoveerile** (1000 m: 3,47,0). **Väino Stoltzen** saavutas meesveteranide (M60+) kategoorias 6. koha (1000 m: 3,43,7). Vabaklassis astusid üles ka fitnessi sportlane **Õnnela Raudsepp** (1000 m: 4,15,7 –

4. koht) ja meie koondise pesamuna, noormaadleja **Andris Pent** (1000 m: 3,21,4 – 5. koht). Sisesõudesarja neljas (viimane) etapp peetakse 2. märtsil Jüris, kus on võistlusdistantsiks 2000 m (Eesti meistrivõistlused).

Janar Rükkenberg

Vabaviskevõistlust peeti kümndat korda

Veebruarikuu esimesel täispikal nädalal (4.-8. veebruarini) toimus meie koolis juba kümndat korda iga-aastane vabaviskevõistlus. See klassidevaheline mõõduvõtmise vabavisetes on minu Rakke koolis töötamise perioodi kõige pikema traditsiooniga võistlus.

Võitjaks käesoleval 2019. aastal tuli 7. klass, kes olid eelmisel aastal teised. Selle aasta võitjad olid parimad ka 5. klassis (2016.-2017. õppeaasta), 7. klassi võistkond viskas koosseisus: Sten-Eric Eikkinen, Ander Urb, Gättriin Potman ja Heli-Riin Kirsipuu.

Parim viskaja poiste individuaalarvestuses oli Sten-Eric Eikkinen, kes tabas kahe minuti jooksul 31 vabaviset (läbi aegade paremuselt kolmas tulemus). Tüdrukute arvestuses suutis Jane Oja (9. klass) tabada kahe minuti jooksul 17 vabaviset. Esile tõstmist väärrib ka Jan Siimu tulemus, kes loopis kahe minuti jooksul 29 vabaviset.

Kui ajaloo tagasi vaadata, siis tüdrukute individuaalarvestuses on kõige kangema tulemuse teinud Eneken Hiire, kes 2011. aastal tabas kahe minuti jooksul 30 vabaviset. Samal aastal tabas Hendrik Tamp kahe minutiga 32 vabaviset. Poistest on läbi aegade individuaalarvestuse parim Ergo Sildmets, kes tabas 2009. aastal sama aja jooksul 33 vabaviset. See on ka selle võistluse parim individuaalne tulemus absoluutselt.

Peatselt lõpetav 9. klass saavutas sellel aastal II koha. Nad on vabaviskevõistlusel osalenud viiel korral (5.-9. klass) korral ja saavutanud põhikoollis arvestuses kolmel korral I koha (5. klass – 134 tabamust; 6. klass – 170 tabamust; 8. klass – 159 tabamust) ja kahel korral teise koha (7. klass – 162 tabamust ja 9. klass – 152 tabamust). Väärkas ja stabiilselt edukas osalemine nende poolt vabaviskevõistlustel igal aastal!

“VABAVISKEVÕISTLUS 2019” kokkuvõte:

7. klass: 170 tabamust
9. klass: 152 tabamust
8. klass: 147 tabamust
5. klass: 126 tabamust
6. klass: 118 tabamust

Individaalarvestuses parim tüdruk Jane Oja (17 tabamust kahe minutiga). Parim poiss aga Sten-Eric Eikkinen (31 tabamust kahe minutiga).

Lõpetuseks olgu meenutatud, et kui selle aasta võistlus võideti 7. klassi poolt 170 tabamusega, siis läbi aegade kõige kõvem tulemus tehti 2011. aastal 12. klassi poolt sedavõrd võimsa tulemusega kui 281 tabamust. Viskajateks olid siis Hendrik Tamp, Mikk Altermann, Eneken Hiire ja Egle Pent.

Janar Rükkenberg

Võidukas VII klass (vasakult) Cättriin Potman, Heli-Riin Kirsipuu, Sten-Eric Eikkinen ja Ander Urb. Foto Janar Rükkenberg

Rakke kooli õpilased kogunesid kükkima

Neljapäeval, 31. jaanuaril kogunes kahe grupina Rakke kooli võimlasse 62 õpilast, et astuda vastu vabatahtlikule väljakutsele „Kükkiv kool“.

Kokkusaamise mõte oli lihte: „Kas ma olen võimeline iseenda keharaskusega tegema järjest 100 kükki?“ Kükkisime kahel söögivahetunnil. 5.-9. klass ajal, kui väiksemad sõid ja 1.-4. klass kükkis, kui suuremad keha kinnitasid. **Meie kooli 124-st õpilasest tuli väljakutset alistama 62 õpilast (pooled), kellest 61 tegidki 100 kükki ära jäädes kükkirivisse lõpuni välja.** Mõlema vanusegrupi kükkimine vältas u 5 minutit. Täna kõiki osalejaid, teie kaasalöömine on kiitust väärt!

Üldjoontes usutakse, et õnnetundeks on vaja palju raha või mingeid erilisi vahendeid. „Jõudsin lõpuni!“, „Sain hakkama!“, „Tegin ära!“, „Tulin toime!“ või „Pidasin vastu!“ – neid emotsioone soovib tunda iga inimene. Tegelikult on kordaminekutest tulenev hea tunne palju lähemal, kui enamasti arvatakse. Sügavam sisemine rahulolemine on võimalik saavutada juba väga käepäraste vahenditega, aga enne tuleb inimolend ka vastavalt mõtlema suunata. Tõeliselt rikas ja õnnelik ongi see, kes oskab rõõmu leida lihtsatest asjadest (tegemistest). Ent see on suur oskus, mida tuleb paljudel õppida. Aga, kui see võime tekib, siis ei ole enam kunagi igav või probleeme motivatsiooniga. Meie elu sisukus sõltub suurel määral võimest avastada. Uurida võib igasuguseid asju, tervet maailma enda ümber, kuid teekond tõeliselt põnevate ja rahuldust pakkuvate leidudeni algab iseenda avastamisest. Pealegi, iseenda

Kükkiv kool. Foto erakogu

päralt oleme ju 24/7. Nii täiskasvanute kui laste sees on peidus palju võimekust ja potentsiaali, lihtsalt selleni ei osata jõuda. Õpetajana olen alati üritanud ennast avastavatele tegevustele ka oma õpilasi suunata. „Kükkiv kool“ oli järjekordne avastusretk. 100 kükki oma keharaskusega, esmalt nii mõttetu, aga siiski, proovime teha ja kogeme, mida see „mõttetu“ tegevus meilt nõuab (või ei nõua). „Tühine tegevus, aga ikkagi, kas ma teeksin ära?“ See küsimus võikski jääda kummitama kõiki neid, kes ei ole kunagi teinud järjest 100 kükki. Kirjanik Martha Grimes on öelnud: „Me ei saa enne teada, kes me oleme, kuni pole näinud, mida teha suudame!“ Nii on, õpetlikud eneseavastusretked algavad juba väga lihtsate asjade tegemisest, mis ei pea olema isegi otseselt praktilise väärtusega. Me kõik arvame endast midagi, tihti ehk liiga palju, aga sageli ka liiga vähe. Pal-

jud suudaksid teha asju, milleks ei usu ennast võimelised olema. Tihti on ka vastupidi. Vahest võivad väliselt nii kergena tunduvad ettevõtmised osutuda ületamatuks. Ka see on väärt õppetund ja kogemus. Lihtsad proovile panevad tegevused ongi üks viis saamaks teada, kes me tegelikult oleme, sest igasugune praktika viib tegelikkuse parema tunnetamiseni. Kõik algab sellest, et tuleb mõtiskleda, tahta, proovida ja olla valmis veidi vaeva nägema. Olen üpris kindel, et kõiki 100 küki tegijaid valdab rahulolu ning läbi ühiselt alustatud väljakutse avastasite enda kohta midagi uut ja suurenes usk enesesse. Videokokkuvõtteid kükkimistest võib leida ka Rakke kooli kodulehelt. **Aga 100 järjestikkust kükki võivad kõik proovida ka ise kodus teha!**

Janar Rükkenberg

Rakke sportlased libisevad suuskadel ja nopivad pjedestaalikohti

Normaalsed lumeolud on Rakke linnamäe terviseradadel võimaldanud hoida sees head suusarajad. Alates veebruarist sai ette valmistada ka Eru voorel pikemat matkarada. Vahepealsed heitlikud ilmad aga sunnivad tegema raja valikul korrektuure ja olime sunnitud kasutama lumevaesete talvede varianti. Eru voorel ja nõvadel looklev rada on mõnus vaheldus paari kilomeetristel ringidel tiirutamisele.

24. veebruaril toimus sellel rajal traditsiooniks saanud matk ja kilomeetrite kogumine. „Vabariigi Terviseks“ ürituse raames tähistatakse koos Eesti sünnipäeva ja kogutakse tervisekilomeetreid sajal terviserajal üle Eesti. Rakke Linnamäe terviseradadel osalejate panus oli, vaatamata tõsistele plusskraadidele ja olematu libisemisele – 351 kilomeetrit. Lisaks suusatajatele andsid oma panuse veel need, kes liikusid rattaga, joostes ja kõndides, lisades veel 58 kilomeetrit.

Head lumeolud on ka ilmselt tõukeks, et suusahuvilised on natuke rohkem aktiveerunud ja oleme käinud mitmel omaloomisel üritusel. Meeldejäävam ja emotsionaalsem kindlasti pikalt ette planeeritud I Alutaguse öömaraton, kus mitmed meist said mõõtu võtta Eesti presidendiga. Õine ja pimedas läbitud adrenaliinirohke suusasõit tuleb kindlasti ka järgmisel aastal kordamisele.

Ka suurele suusapeole Tartu maratonile läks Rakkest üle mitme aasta bussitais rahvast. Kuigi buss ei olnud nii suur kui vanasti ja tegemist ei olnud põhimaratoniga, vaid nädal varem toi-

muva avatud rajaga, on üle aasate toimunu siiski märk, et veel kunagi sõidab Rakkest suusatajate „Laulupeole“ ka suurem buss nagu vanasti. Vesine rada

„Üle mitme aasta on korralik lumevaip ja patt oleks mitte kordagi talve jooksul suusatamise võimalust mitte kasutada.“

ja keerulised ilmaolud vajutasid kindlasti tegusale päevale oma pitseri, aga koduteel oli kõigil rahulolev naeratus näol.

Rakke linnamäe suusaradasid püüan hooldada kuni lund jagub ja tehnika seda vähegi võimaldab. Kellel aga suu-

Esimene suurem kamp, kes matkale siirdus. Foto Enno Eilo

sarõõmud varustuse olemasolu taha takerduvad, siis minuga kontakteerudes on võimalik leida ehk varustust ka lühiajaliseks kasutamiseks. Üle mitme aasta on korralik lumevaip ja patt oleks mitte kordagi talve jooksul suusatamise võimalust mitte kasutada.

Jaanuaris avatud uus **jalgrattahooaeg** sai jätku veebruaris juba talikrossi Eesti meistrivõistlustega ja ühtlasi Elva talikrossi II etapiga. Hooaja esi-

mese tiitlivõistluste medali tõi Spordiklubile Rakke N14 vanuseklassis Eliise Kivistu. Jäisel ja väga libedal rajal sai Eliise väga hea starti, aga libe rada nõudis kindlapeale sõitu ja peale kukkumist Eliise suuri riske ei võtnud ning tasuks hõbemedal. Meistritiitel jäi seekord seitsme sekundi kaugusele. M 14 vanuseklassis startis Thristan Paju, kes ka tegi hea starti kuid sattus

kohe võistluse algaasis kukkumisse ja pidi alustama teiste võistlejate püüd-mist päris viimaselt kohalt. Võistlus-maa oli kokku ainult 5 km, kuid Thristan suutis võidelda välja 20. koha.

Valla ratturitust oli veel talikrossil võistlusrajal RR Siplaseid esindav Ivar Vaab, kes startis M Sport vanuseklassis, kus selgitatakse parimad Eesti esivõistluste arvestuses. Ivar näitas head minekut ja korralikku rattavalitsemisoskust ning tasuks esikoht.

Nooremad osalejad startisid jooksudistantsidel ja siin olid kohad järgmised: N12 Karolina Kull 2. koht, M12 Markus Kull 10. koht ja Thristo Paju 11. koht. Seejuures olid poisid võistlustules mitu aastat vanematega.

Talikrosside koondar-

vestuses võitis Eliise Kivistu 1. koha, Karolina Kull 6. koha, Markus Kull 7. koha, Thristo Paju 10. koha ja Thristan Paju 20. koha.

Veel natuke kannatust ja juba 14. aprilli saab jalgrattahooaeg suuremaid tuurid ja kuni oktoobrini on pea igal nädalavahetusel keegi meie ratturitest kusagil startis.

Enno Eilo

Grete Steinburg tänab tunnustuse eest

Suur aitäh "Valla 2018. spordiaasta aasta naisportlane" tunnustuse eest! Tänuõnada ka naiskondliku tunnustuse eest! Kindlasti on see ühine tunnustus motivaatoriks noortele rattatüdrukutele Rakke Purustaja naiskonnast, kelle panus naiskondlikus edus oli märkimisväärne.

Kahjuks ei olnud võimalik autasu vastu võtma tulla, aga selle töö mulle ära Helena Veelmaa, kes samuti eelmisel aastal oma suurepärase tulemus- tega erilisel silma paistis.

Juba detsembris läksin Hispaaniasse treeninglaagrisse hooaja esimesi starte tegema ning olen kodust pikalt eemal olnud. Nüüd olen taas paariks nädalaks Eestis ning iga tund on planeeritud, et hooaja ettevalmistus siinsetes talvistes tingimustes võimalikult edukalt ära teha.

Need vähesed kodus veedetud päevad tuleb maksimaalselt ära kasutada ja meie heitlikus kliimas terve püsida.

Grete Steinburg. Foto Maire Eilo

Minu tänavune võistlushooaeg on juba alanud kolme eduka startiga Hispaanias ning annan endast parima, et alanud hooajal veelgi paremate tulemustega toetajaid, põidlahoidjaid ja kaasaelajaid rõõmustada.

Grete Steinburg

Sisesõudjate talvine hooaeg oli edukas

Väike-Maarja Rahvaspordiklubi esindavate sisesõudjate talvine hooaeg on edukalt kulmineerumas. Laupäeval, 2. märtsil 2019 toimus Jüris ametliku sisesõudesarja hooaja viimane etapp, kus selgitati **Eesti meistrid 2000 m sisesõudmises**.

Rahvaspordiklubi oli esindamas juba tuntud viisik: **Ants Einsalu, Väino Stoltsen, Ennu Aoveer, Janar Rückenberg ja Aare Kuuseoks**. Meie koondise väärrikaimas eas sõudja Ennu Aoveer (M70+) sõudis 2000 m ajaga 8,09,2 (1. koht). Vanuseklassis M60+ tõmbas alati positiivne Väino Stoltsen 2000 m ajaga 8,12,9 ja platseerus sel korral 4. kohale. Samas vanuseklassis

(M60+) saavutas Aare Kuuseoks 2. koha (6,58,3) ja väsimatu Ants Einsalu võitis kategooria väga ilusa ajaga 6,30,0. Vanuseklassis M40+ saavutas meie koondise veteranide pesamuna Janar Rückenberg 1. koha (6,28,9). Kuna tegemist oli sisesõudesarja IV etapiga (viimane), selgusid ühtlasi ka sarja parimad üldkookuvõttes. Oma vanuseklassides tulid meeste arvestuses sarja üldvõitjateks Ants Einsalu (M60+), Ennu Aoveer (M70+) ja Janar Rückenberg (M40+). Väino Stoltsen saavutas vanuseklassis M60+ sarja üldarvestuses 3. koha.

Janar Rückenberg

Uhkeid tulemusi saavutanud võistlejad. Foto www.concept2.ee

Lühiuudised

16. veebruaril toimusid Aseris **Lääne-Virumaa meistrivõistlused lauatennis**. Meeste üksikmängus võitis II koha Mihkel Niinemets, paarismängus saavutas ta IV koha. Veteranide vanuseklassis 55+ võitis Väino Stoltsen üksikmängus II koha.

9. veebruaril toimusid Jõgevamaal Palamusel **Eesti lahtised karikavõistlused sangpommispordis**, tõukamise pikk tsükkel. Lääne-Virumaad ja Väike-Maarja valda esindasid 77.a Ennu Aoveer, kes saavutas II koha tõugates 2*12kg 60 korda. Väino Stoltsen 67.a saavutas III koha, tõugates 2*16 kg 50 korda.

Maadlusuudised

Laupäeval, 2. märtsil osaleti Kohtla-Järvel toimunud Laste Karikavõistlustel vabamaadluses.

Saavutati järgnevad kohad:

Virgo Raja	I koht
Robin Mathias Engaste	II koht
Siim Argos	VIII koht
Kristo Ojaste	IX koht
Reeli Engaste	VIII koht

Laupäeval, 16. veebruaril osaleti Rakkes toimunud vabamaadlusuistlustel Nublust Nabini järjekordsel etapil.

Saavutati järgnevad kohad:

Virgo Raja	III koht
Anu-Liis Raudsepp	I koht
Eva-Maria Raudsepp	I koht

Veebruar oli suusaklubi sportlaste jaoks võistlusrohke

Veebruar oli meie klubi sportlaste jaoks võistlusrohke. Jätkusid mitmed sarjad, millest eelnevalt juba osa võtnud olime ning toimusid nii maakonna kui ka valla meistrivõistlused.

Veebruari esimeseks võistluseks oli Tamsalu-Neeruti maraton, kus osalesid Maris Nõmmiste, Karel Nõmmiste, Markus Masing, Mairit Kaarjärve ja Getrin Raudsepp. 21 km pikkusel distantsil saavutas Getrin N15 vanuseklassis esimese koha ning Mairit oli samas vanuseklassis teine.

Nädal hiljem jätkus Alexela Hawaii Expressi noorte suusasarja Mammastes, kus peeti sarja III etapp. Seekord oli kavas suusakross, kus võistlejatel tuli distantsi vältel läbida erinevaid takistusi. Meie tüdrukud olid sellel korral heas

hoos ning N11 vanuseklassis saavutas Mirtel Laht kolmanda koha ning Merit Nõmmiste oli 11. Aasta vanemate tüdrukute seas ei olnud sel korral vastast Mairit Kaarjärvele, kes võttis selle hooaja esimese võidu selles sarjas. Sama vanade tüdrukute seas oli Karolina Kull kuues, Karolina Alt kaheksas ning Angelina Alt lõpetas 12. kohal. N14 vanuseklassis võistlesid meie klubist Getrin Raudsepp ja Eliise Kivistu, kes olid vastavalt kuues ning üheksas.

Veebruaris toimus ka sama sarja IV etapp. Sel korral tuli sõita ühisstardist klassikadistantsel. Kõige nooremate ehk kuni 11-aastaste tüdrukute seas jäi Mirtel Laht napilt teiseks, kaotades võitjale vaid 0,3 sekundit. Samas vanuseklassis võistles ka Merit Nõmmiste,

kes saavutas 14. koha. N12 klassis oli Mairit Kaarjärve kolmas, Karolina Kull kuues, Karolina Alt seitsmes ning Angelina Alt saavutas kümnenda koha. N14 vanuseklassis oli Getrin Raudsepp teine ning Eliise Kivistu üheksas.

Maakonna meistrivõistluste tulemused leiab: <http://lvsl.ee/sundmused/laane-virumaa-koolide-suusavoistus/>.

Valla meistrivõistluste tulemused leiab: <http://sport.v-maarja.ee/index.php/14-sisu/468-vaeike-maarja-valla-mv-suusatamises-2019-noortele>.

Märtsis on kavas osaleda Eesti noorte meistrivõistlustel. Lisaks saavad lõpplahenduse ka Järvamaa seeria-võistlus ja Tamsalu suusatalv.

Mairis Öispuu

Pandivere rahvaralli oli läbi aegade suurima osavõetuga

Päev enne Eesti vabariigi sünnipäeva Väike-Maarja vallas peetud rahvarallil Pandivere Talv 2019 võttis osa rekordarv osalejaid, peavõidu viisid pealinna Lauri Kotkas ja Karl Koort, Sirp ja Kesküla finišeerisid kuendana.

101 osavõtjat oli eeskätt seotud EV 101 sünnimusega, kuid ka liiga suure hulga ralliautodega võistluse korraldamine paneb eestvedajad tõsiselt proovile.

Andri Sirp, kes on võistluse korraldamise juures juba aastast 2013 märkis, et võrreldes eelnevate aastatega läks tänavu siiski ladusalt. „Telefon helises vaid ühe korra ja teised meeskonnaliikmed ütlesid kah, et vähem oli mõtetuid küsimusi.“

Kaardilugejast vallavanem Indrek Kesküla ja motospordiharrastaja Andri Sirp sõitsid 4WD klassis ja autoks oli Mitsubishi Lancer EVO 9. Finiši joone kuendana ületanud mehed rääkisid kui ühest suust, et tänavu olid rajaolud sõitmiseks keerulised. „Võistluspäeval vaheldus kruus kiilasjääl, temperatuur oli null. Oluline oli rehvide valik ja stardipositsioon,“ täheldas hobikorras rallist sõitev Sirp.

Võitjale 1,01 minutiga kaotanud rajalugeja Kesküla kiitis rallirahvast. „Rahvaralli on tõsine sport ja rallirahvas on äge seltskond. Üksteist austatakse ning ühine hobi liidab,“ märkis Kesküla ja lisas, et ralli ajal ei ole võimalik ega ka aega hirmu tunda. „Sa keskendud ja proovid anda maksimumi.“ Sirbi sõnul läks kõik kokkuvõttes hästi, sest ei saadud lisakaristusi ja oli puhas sõit. „Puhtalt ja tervelt lõpuni!“

Ralli tehniline ülevaatus oli korraldatud seekord mõnusalt katuse all ning alates varastest hommikutundidest (kella 6.00) pidid kõik rallist osavõtjad selle läbima.

Nr 21 rajal kihutamas. Foto Erki Mental

Kiiruskatseid oli kokku kuus, nendest kolm Väike-Maarja vallas ja kolm Järva vallas. Kõiki katseid oli vaja läbida kaks korda ehk nende elanikele, kellele ralli maja aknast kätte paistis, nägid 202 korda vuhisevat rallisõidukit. EV 101 tähistamiseks olid kõik ralliautod kaunistatud temaatilise lindikesega.

Tehnilise kontrolli teostajad on väga professionaalsed ning ka rahvarallil on viimaste aastatega turvalisusele ja autode tehnilisele olukorrale olulist rõhku pööratud. Näiteks kui su tulekustuti on kinnitatud plast grippidega (nõutav metallist kinnitused), siis starti ei lasta. Seekord tehniline kontroll lubaski starti 101 autost 100 ning neist finišeeris 90. Kiiruskatsete kogupikkus oli ligikau-

du 50 kilomeetrit ning kahjuks olid korraldajad sunnitud liiga sooja perioodi tõttu Väike-Maarja aleviku katset lühendada. Kuigi rahvarallil sõidetakse tavaliste tänavakummidega, siis saab ikkagi ralliautode mootoritest tõsist võidujanu kuulda ning see ei mõju pehmetele killustikuga pinnatud tänavatele hästi.

Korraldusmeeskonna liige Andri Sirp märkis, et võistlus toimub ka järgmisel aastal. „Kui ilmataat suuri piire ei sea, siis suur soov ja tahtmine oleks seda kindlasti jätkata,“ sõnas Sirp ja tänas kõiki neid, kes üritust toetasid.

Kristel Kitsing

Pandivere rahvaralli 2019 tulemused

1. Lauri Kotkas – Karl Koort (Mitsubishi Lancer Evo 9) 54:43,1
2. Martin Vaga – Joosep Ausmees (Mitsubishi Lancer Evo 8) +15,7
3. Heiti Mitt – Kadri Vares (Mitsubishi Lancer Evo 10) +43,4
4. Aare Kuuseoks – Tanel Paut (Subaru Impreza STI) +50,0
5. Gert Aasmäe – Vally Soopalu (Mitsubishi Lancer Evo 9) +53,6
6. Andri Sirp – Indrek Kesküla (Mitsubishi Lancer Evo 9) +1:01,0
7. Toomas Kärp – Üleri Mustonen (Subaru Impreza) +1:32,7
8. Antti Kangro – Avo Kangro (Mitsubishi Lancer Evo 10) +2:31,9
9. Kevin Kärp – Marek Mändla (Honda CRX VT) +3:28,5
10. Jaspas Vaher – Avo Vaher (Honda Civic) +3:49,9

Võistlusel Nublust Nabini. Foto erakogu

Oskar Bammer	VIII koht
Siim Argos	V koht
Robin Engaste	V koht
Enn-Erik Vissak	IX koht
Kristjan Jaago	V koht
Joel Visnapuu	IV koht
Raimond Vutt	X koht
Astor Argos	V koht
Riko Leiten	V koht
Siim Meidla	IV koht
Stella Meidla	IV koht
Reeli Mirell Engaste	VII koht

Lembit Kalter

Joonistuskonkurss „Laulupidu 2069“ ootab noorte pilte tulevikulaulupeost

Osalema on oodatud kõik lapsed ja noored vanuses 7-19 eluaastat. Tööd saab konkursile saata 11. märtsist kuni 30. aprillini 2019. Konkurss on osa Eesti laulu ja tantsu juubeliaasta programmist.

Joonistuskonkursi eesmärk on innustada lapsi ja noori tutvuma laulu- ja tantsupidude liikumise ajaloo ja mõtlema, milline võiks see traditsioon välja näha 50. aasta pärast.

Konkursil osalemiseks võiksid noored suhelda oma lähedaste, vanemate ja õpetajatega, et uurida, millest laulupeod koosnevad ja kuidas need valmivad. Joonistusele võiks jõuda nii see, mis peab noorte silmis jääma samaks, kui see, mis võiks olla uus, et noored selle ka tulevikus ära tunneksid.

Konkursile on oodatud osalema lapsed ja noored vanuses 7-19 eluaastat. Kõiki saadetud töid hinnatakse kokku neljas vanuserühmas: 1.-3. klass, 4.-6. klass, 7.-9. klass ja 10.-12. klass.

Konkursile saadetakse töid peab olema paberkuul, tasapinnaline ja A3 formaadis. Joonistus- või maalimistehnika on vabalt valitav.

Joonistuskonkursi visuaal. Autor disainer Martin Rästa.

Saadetud tööle tuleb lisada etikett joonistuse pealkirja ning autori nime, kooli, klassi ja juhendaja infoga. Töö pöördel tuleb lisada autori nimi ja kontaktandmed (telefon, e-mail).

Töö tuleb saata ERRI Lastejaamale posti teel hiljemalt 30. aprilliks 2019 aadressil Gonsiori 27, Tallinn 15029.

Igas vanuserühmas valitakse välja parim konkursile saadetud töö, mille autoril on võimalus kanda oma kodukandis juubelilaulu- ja tantsupeo tuld ja tõrvikut. Lisaks panevad parimate tööde autoritele korraldajad ja koostööpartnerid välja mitmeid eriauhindu. Parimate

joonistusest valmib kevade lõpus näitus.

Konkursi korraldavad Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA ja ERRI Lastejaam koostöös MTÜ Kunstihariduse Ühingu ja Kumu kunstimuseumiga. Auhinnad parimatele panevad välja ABC Motors, Sokisahtel, Premia ja mitmed teised partnerid.

Info konkursi kohta leiab laulu- ja tantsupeo (www.laulupidu.ee) ja ERRI Lastejaama (lastejaam.err.ee) veebilehelt.

Sten Weidebaum

Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA Teabejuht

Ohvriabitöötaja juurest ei saadeta kedagi minema

Sellest aastast alustas tööd üleriigiline ja tasuta ohvriabi kriisitelefoni 116 006 ja nõustamisteenuse veebilehel www.palunabi.ee, kust saab ööpäevaringselt nõu ja abi eesti, vene ja inglise keeles. Lisaks on aga igas maakonnas ka tööl ohvriabitöötaja, kes saab pakkuda põhjalikumalt ja personaalsemat nõustamist.

Tihti ei pöördu inimesed pärast vägivalda või muud halba kohtlemist abi saamiseks politsei poole või ei mõista, et see, kuidas nendega käitatakse, on tegelikkuses vale või keelatud. Lisaks võib abi küsimiseni jõudmine võtta aastaid, sest ohvriabi käivad kaasas häbi, süütunne või hirm. Selleks, et ükski inimene ei peaks enda murega ükski jääma, on abiks nõustajad 116 006 telefonilt ja palunabi.ee veebilehelt. Ohvriabi kriisitelefoni on mõeldud kõigile, kes tunnevad, et on sattunud olukorda, kus nad on kannatajad – on siis tegelemist füüsilise, majandusliku, vaimse või seksuaalse vägivaldaga või hoopis hooletuse või halva kohtlemise ohvriks langemisega. Samuti saavad kriisitelefoni abi inimesed, kes on kuritegevuse või õnnetusjuhtumi tõttu lähedase kaotanud.

Ohvriabi kriisitelefoni vastavad vastava hariduse ja ettevalmistusega inimesed, kes töötavad oma kodus eri piirkondades üle Eesti. Et sellist teenust on väga vaja, näitab juba statistika – telefonile on kahe kuuga helistatud 741 korda ja veebivestluse teel on võetud ühendust 330 korda. Kokku oli seega 1071 pöördumist.

Esimestel kuudel on kriisitelefoni pöördutud erinevate muredega. Enamasti on helistanud perevägivalda ohvrid. Samuti on helistajate seas neid, kes soovivad teada anda, et keegi nende lähedane või ka naaber on ohvriks langenud. Lisaks on küsitud hooldusõiguse teemal küsimusi või soovitud saada abi töökiusamise teemal. Palju on pöördunud üksikud, peamiselt eakad inimesed, kellel ei ole mitte kellegi teisega rääkida, kuid ometi on mitmel juhul selgunud, et niisama vestlemise soovi taga peitub helistaja varasem ohvriks langemise lugu.

Kuidas saab üks telefonikõne inimest aidata? Ohvriabi kriisitelefoni eesmärk on pakkuda ohvritele kiiret võimalust oma mure ära rääkida. Kõne vastu võtnud töötaja kuulab helistaja ära, pakub talle tuge ja ühiselt arutatakse läbi kõik olukorra lahendamise võimalused. Olenevalt juhtumist võivad pöördujad vajada infot politseisse avalduse tegemise kohta, naiste tugikeskuste või seksuaalvägivalda kriisibikeskuste kontakte või selgitust omavalitsuste teenuste ja toetuste kohta. Kui on vaja, saab leppida kokku kohtumise juba ohvriabitöötaja juures.

Oluline on välja tuua, et ohvriabi kriisitelefoni eesmärgiks ei ole hakata asendama politseid. Olukordades, kus inimese elu on ohus ja on vaja kiiret abi politseilt, kiirabi või päästemetilt, tuleb kindlasti esmalt valida 112. Küll aga saab ohvriabi kriisitelefoni 116 006 olla ohvriks abi

järgmise sammuna, kui politsei on sündmuskohal käinud ja on vaja mõelda, mida edasi teha ja kuhu pöörduda.

116 006 numbrilt saab ohver abi ka hirmude maandamiseks, kuna alati ei pruugi ohver teada, mis saab temast või vägivaldsest edasi. Näiteks on perevägivaldohvrite seas levinud valearusaam, et politseisse saab pöörduda alles siis, kui vägivald on pikaajaliselt kestnud, mitte pärast ühekordset ohvriks langemist. Sellistest olukordades aitabki ohvriabi kriisitelefoni vastata helistajate küsimustele ja tösta abivajajate teadlikkust nende õigustest ning pakkuda sealjuures vajalikku nõustamist, kes ja kus teda tema olukorra lahendamiseks aidata saab.

Ehkki ohvriabi kriisitelefoni 116 006 saab helistaja esmase toe ja nõu, on edasiste ohvriabi-teenuste saamiseks vajalik ohvriks pöörduda ohvriabitöötaja vastuvõtule. Igas Eesti maakonnas on

tööl vähemalt üks ohvriabitöötaja, kes vajadusel saab inimese ja tema murega juba edasi tegeleda. Kui oled langenud ohvriks, siis ei ole ükski mure liiga väike või tähtsusetu.

Mari Tikerpuu

Sotsiaalkindlustusameti kriisibiteenuse juht

Ohvriabitöötaja Lääne-Virumaal:

Rakvere politseijaoskond
(Kreutzwaldi 5a, Rakvere)

Monika Martin (piirkonna juht),
5860 9053

e-post: lviru.oo@sotsiaalkindlustusamet.ee

TASUTA

TERVISESEMINAR

„Tervislik toitumine ehk normaalne söömine“

28.3.2019 kell 18:00

Väike-Maarja Seltsimajas

ELIISA LUKK
Funktsionaalse toitumise terapeut

MERILIN TAIMRE
Paljas porgand

MIRKO MIILITS
Tervisekoolitaja

Ürituse jooksul mõeldakse soodushinnaga kõigil soovijatel kehakoostist suurtes fitnessi-klubides ja haiglates kasutatava kehaanalüsaatoriga Jawon ioi 353.

Mõõtmise maksab 7€ (muidu 15€)

Saad teada:

- kehatüüp
- keha rasvaprotsent
- rasva- ja lihasmass
- sisemiste rasvade tase
- treeneri soovitusel ja nõuanded

Tasuta buss ringil Rakke - Simuna - Väike-Maarja - Eelregistreerimine nr 323 7339
Buss väljub 17:15 Rakke koolimaja ja kell 17:30 Simuna koolimaja, tagasi kell 20:00 Väike-Maarja Seltsimaja eest.
Info ja küsimused - Timo Kallaste 53022092

Sündmuste kalender

16. märtsil kell 10.00 Eesti meistrivõistluste 6. etapp VMRC Raceway Väike-Maarja mudelihallis. Info Bruno Vaher, tel 501 1508; www.vmrc.ee.

17. märtsil kell 13.00 Teater "Buratino" Väike-Maarja Seltsimajas

17. märtsil kell 16.30 Kinopäev Rakke kultuurikeskuses. Laste- ja koguperefilm "Papa Moll ja šokolaadivabrik". Piletid hinnaga: 4.- ja 3.50. Perepilet 7.- (kaks ja enam last). Enne kino võimalik osta 1.- popkorni ja jooki. Info tel 55692792

17. märtsil kell 18.30 Kinopäev Rakke kultuurikeskus. Komöödia täiskasvanutele "Klassikokkutulek 3: Ristiisad". Piletid hinnaga 5.- ja 3.50 (õpilane, eakas). Info tel 55692792

18. märtsil kell 19.00 Loodusfilm "Väikese põhjapõdra Ailo suur seiklus" Väike-Maarja seltsimajas.

19. märtsil kell 18.00 Väike-Maarja valla MV lauatennises III etapp Triigi spordihoones.

20. märtsil kell 10.00 silmade kontroll ja prillide müük Rakke kultuurikeskuses.

20. märtsil kell 13.00 Rakke päevakeskuses kohtumine vallavanem Indrek Keskülaga ja koogimeister Heleniga Info tel 55692792.

20. märtsil kell 17.00 Laste lauluvõistlus Rakke kultuurikeskuses. Esinevad Rakke piirkonna laululapsed. Info tel 55692792.

21. märtsil kell 18.00 Seriaalivaba õhtu vol 6 ja Väike-Maarja valla MV sisesõudmises I. etapp Ebavere tervisespordikeskuses.

21. märtsil kell 19.00 Monokomöödia "Eesti mees ja tema poeg" Väike-Maarja Seltsimajas.

24. märtsil kell 13.00 Sõnajumalateenistus EELK VÄIKE-MAARJA KIRIKU PASTORAADIS (Tamme 3). Teenib jutlustaja Juhan Rumm.

25. märtsil kell 18.00 Väike-Maarja mälumängusari 2019 VI voor Väike-Maarja muuseumis.

25. märtsil kell 19.00 Film "Mehed" Väike-Maarja seltsimajas.

26. märtsil kell 18.00 Kaardimeisterdamise töötuba täiskasvanutele Rakke raamatukogus. Omaosalus 4 eurot.

27. märtsil kell 18.00 Šokolaaditurniir: paarismäng sulgpallis Väike-Maarja spordihoones.

30. märtsil kell 14.00 Linetantsu maraton Rakke kultuurikeskuses. Pakume kohvi ja torti – 15 aastat linetantsimist Rakke Kultuurikeskuses. Sisepääs 3 eurot. Registreerimine 25. märtsiks e-postiga sirjeor@gmail.com. Info tel 56638851.

31. märtsil kell 13.00 Simuna Kihelkonna eakate naljapäev "Parim enne möödas" Simuna rahvamajas.

6. aprillil kell 10.00 Eesti meistrivõistluste 7. etapp VMRC Raceway Väike-Maarja mudelihallis. Info Bruno Vaher, tel 501 1508; www.vmrc.ee.

14. aprillil kell 16.30 Kinopäev Rakke kultuurikeskuses. Kogupere multifilm "Bamse ja nõia tütar". Piletid hinnaga 3.50 ja 3.00. Perepilet 7.-. Enne filmi võimalik osta popkorni ja jooki 1.-. Info tel. 55692792.

14. aprillil kell 18.00 Kinopäev Rakke kultuurikeskuses. Täiskasvanutele linastub film "Tõde ja õigus". Piletid hinnaga 5.- ja 4.50. Info tel. 55692792.

17. aprillil kell 13.00 kohtumine Rakke Päevakeskuses. Info tel. 55692792

KASVATAGEM KÕRVITSAID!

Maretaru-Uuetoa taluhoovis Rastla külas on plaanis korraldada huvilistele ja kõrvitsakasvatajatele 14.09.2019 vahva

KÕRVITSAPEÄEV

Kaalult kõige suurema kõrvitsa kasvatajale AUHIND.

* Avatud on kodukohvik, toimuvad erinevad töötodad, osta ja uudistada saab kohalike meistrite käsitööd.

* Pakkumisel kõrvitsad seemnetest-retseptidest hoidiste-söökideni.

Põnevamaid kõrvitsad saab uudistada Väike-Maarja Põllumeeste Seltsi näitusel 22.09.2019 Väike-Maarja talutoidupäeval.

Info: Kaire Kislov, tel 5342 4600

Väike-Maarja Hooldekodu

(Ravi 1, I korrus)

päevakeskuse kaudu on võimalik tellida Inkotoa pakutavaid **URIINIPIDAMATUSE ABIVAHENDEID:**

- naha- ja haavahooldusvahendid,
- imavad aluslinad, • mähkmed jm.

Isikliku abivahendi kaardi olemasolul kaup 40% soodsamalt.

Tellitud tooted tuakse kohale **11. aprillil kell 9.00 – 12.00.**

Tellimiseks ja infoks helistada telefonidel **326 1345** või **5656 4959**

Simuna spordihoones (I korrusel, osavalla ruumis)

saab tellitud tooted kätte **11. aprillil kell 12.30**

Tellimiseks ja infoks helistada tel **5343 9837**; e-post: t.ulle@inkotuba.ee

Rakkes, Simuna tee 10

saab tellitud tooted kätte **11. aprillil kell 14.00**

Tellimiseks ja infoks helistada; tel **5343 9837**; e-post: t.ulle@inkotuba.ee

Pandivere Pansionis, Möisa, Vao küla

saab tellitud tooted kätte **11. aprillil kell 14.30**

Tellimiseks ja infoks helistada tel **5343 9837**; e-post: t.ulle@inkotuba.ee

NB! Abivahendi soovist etteatamine vähemalt 5 tööpäeva varem!

Erametsakonsulent Aadu Raudla vastuvõtt
üle nädala neljapäeviti kell 10-12
Vastuvõetupäevad 2019. aasta esimesel poolel:

21. märts
4. ja 18. aprill
2., 16. ja 30. mai
13. ja 27. juuni

Tel. 524 8963; aadu.raudla@gmail.com

Märtsi algusest kuni mai lõpuni on
Kiltsi raamatukogu avatud iga kuu
esimesel ja viimasel laupäeval kell 10-14.

Seega on kogu avatud lisaks tavaegadele
veel järgmistel kuupäevadel:
2. märtsil, 30. märtsil, 6. aprillil,
27. aprillil, 4. mail, 25. mail.

Muud ajad ikka samad:
E, N kell 10-18 ja T, R kell 9-17.

Küsimuste korral kontakt:
322 0342 või kiltsiraamat@gmail.com

Jällelugemiseni!

Lastega pere otsib
maakoduks elamiskõlblikku

TALU

privaatses looduskaunis kohas
hinnaga kuni 15 000 €.

Tel 502 3444

PEARAAMAT
raamatupidamisteenused

Pearaamat OÜ
Raamatupidamisteenus
ettevõtetele ja
korterühistutele.

Algdokumentide korrastami-
sest majandusaasta aruande
koostamiseni.

Tel: 5190 1120
e-post:

taimi@pearaamat.eu
www.pearaamat.eu

Pottsepp teeb tööd!

Tel: 58033448, Ain
Fb: Ahju & Kaminatööde OÜ
www.ahjudjakaminad.ee

Klubi "Härmalõng" hooaja lõpupidu

Olete kõik oodatud klubi "Härmalõng"
hooaja lõpupeole!

7. APRILLIL KELL 13.00
VÄIKE-MAARJA SELTSIMAJAS.

Päeva juhib tunnustatud
pulmisa - õhtujuht
HEINO SINISALU!

PILET 5€

Lisainfo: seltsimaja@v-maarja.ee
tel: 3261837, 53024437

Väike-Maarja seltsimajas
Leekpea maalinäitus "Orbiidil on floora"
6. märts kuni 17. aprill 2019

Olete oodatud nautima lilleilust!

Teisipäeval, 2. aprillil kell 14.00 kuni 16.00

KILTSI LOSSIS

KEVADLAAT

Müügil kohalik käsitöö ja toiduained Eesti väiketootjatelt.
Oodatud on õpilasfirmad.
Info 520 2921

Väike-Maarja Vallavalitsus otsib:

Emumäe giidi

Väike-Maarja vallavalitsus võtab Emumäe vaatetorni tööle 2 hooajalist giidi, kes annavad külastajatele infot nii Emumäe ja külla Väike-Maarja valla vaatamisväärsuste kohta, lisaks vaatetorni piletit müük ning vaatetorni ümbruse korrashoid.

Kui sa ...:

- oled suur loodusesõber
- armastad inimestega suhelda
- omad (või oled aldis omandama) teadmisi Emumäe ja Pandivere piirkonna vaatamisväärsuste kohta
- omad hea koostööoskust

Siis palun saada meile:

- põhjendus – miks just sina?
- CV

Omaltpoolt pakume mõnusat töökeskkonda.

Tegemist on vahetustega hooajatöoga: 15. aprill – 15. september

Armastad veeta aega looduses ning sealjuures ka inimestega suhtlemist?

Tule kandideeri esimesel võimalusel!

Saada CV koos põhjendusega hiljemalt 31.03.2019, Väike-Maarja Vallavalitsuse e-posti aadressil valitsus@v-maarja.ee või Pikk 7 Väike-Maarja 46202 Lääne-Virumaa.

Kontaktisik: arendusnõunik Signe Sabas,
telefon 329 5766, e-post: signe.sabas@v-maarja.ee

Tiit Sukk Margus Prangel Veikko Täär

Lavastuse "Mehed" loojatel

Gerda Kordemetsa film

MEHED

VÄIKE-MAARJA SELTSIMAJAS

25.märtsil, kell 19.00

Pilet 5€, sooduspilet 3,50

Kolmapäeval,
10. aprillil
kell 18.00

Väike-Maarja
Gümnaasiumi

Solistide
Lauluvõistlus

Väike-Maarja
Seltsimajas
PÄÄSE 1 EUR

Koguduste teated

Väike-Maarja kogudus

Jumalateenistused toimuvad pühapäeviti kell 13.00 Tamme 3.

Kogudust teenib hooldajaõpetajana Tauno Toompuu. Tel 529 0651, e-post: tauno.toompuu@eelk.ee

EELK Väike-Maarja koguduse aadress: Tamme 3 (postiaadress Jaama 2-15), 46202. Väike-Maarja internetis: <http://www.eelk.ee/vaike-maarja/>

EELK Väike-Maarja koguduse annetusarve nr Swedbankis on EE652200001120247658

Avispea kogudus

Jumalateenistused pühapäeviti kell 10.30.

Koguduse pastor on Eerek Preisfreund. Tel 323 5450; 524 1982, e-post: avispea@ekkesia.ee

Avispea Vabakoguduse aadress: Avispea küla, 46208 Väike-Maarja vald, Lääne-Virumaa

Koguduse veebileht: <http://avispea-kogudus.wixsite.com/kogudus>

Eesti EKB Koguduste Liidu Avispea Vabakogudus 10502002423005

Simuna kogudus

Jumalateenistused pühapäeviti kell 11.00.

Koguduse õpetaja on Enn Salveste. EELK Simuna koguduse aadress: Allika 3, 46401 Simuna

Tel 5345 3967 või tel/fax 332 8021, e-post: enn.salveste@eelk.ee

EELK Simuna ja Juuda koguduse arvelduskonto annetusarve tarvis on: Swedbank IBAN: EE852200001120184054

Rakke kogudus

Jumalateenistused pühapäeviti kell 14.00.

EEKBKL Rakke Koguduse aadress: Oru 1-1, 46301 Rakke

Kogudust juhatab diakoniss Tiina Teppo. Tel 5623 1313, e-post: rakke.kogudus@gmail.com

Koguduse veebileht: <http://rakkekogudus.weebly.com/>

Annetused: EEKBKL Rakke Kogudus, EE432200221044564569, Swedbank

Kalmistumeistrite kontaktandmed:

Väike-Maarjas – Ruth Palmiste, tel 516 1809;
Simunas – Mirjam Kesküla, tel 524 7944;
Aos – Aili Uustalu, tel 524 6501.

Viru Arborist OÜ

Pakume arboristi teenuseid

- Ohtlike puude langetamine
- Seisukorra hindamine
- Puuhooldustööd
- Puude istutamine ja järelhooldus

Gustav: 5919 2441

Reigo: 5800 1880

viruarborist@gmail.com

*Kustus elu, vaikus valu,
mälestus jääb alati.*

Mälestame

NIINA TOMBAKUT

Ja avaldame kaastunnet lähedastele.

Lille tänava rahvas

Väike-Maarja Valla Infolehe väljaandja:

Väike-Maarja Vallavalitsus,
Pikk 7, 46202 Väike-Maarja,
tel 329 5750, www.v-maarja.ee

Toimetaja: Kristel Kitsing

Toimetuse kolleegium:

Kirke Tobreluts, Edgar Tammus, Siiri Kanarbik,
Annika Aasa, Ivika Aman, Kristel Lehtme.
Kaastööd ja teated palume saata hiljemalt

30. kuupäevaks e-posti aadressil:
kristel.kitsing@v-maarja.ee, tel 329 5759.

Toimetus võib tekste lühendada.

Toimetus ei vastuta reklaamide sisu eest.

Trükitud:

Trükikoda TRÜKIS AS,

Pargi 27F, 41 537 Jõhvi.

Ilmub kord kuus, kuu lõpunädalal.

Tiraaž 2700 eksemplari.

Õnnitleme noorimaid vallakodanikke

Õnne tänasteks tegudeks,
õnne homseteks olemisteks,
õnne tuleviku toimetusteks!

Rayan Sinijärv – 3. jaanuaril
Aron Pähno – 5. veebruaril
Loore-Mia Kaurson – 13. veebruaril
Aron Mägi – 12. veebruaril
Hans-Eerik Laansalu – 27. veebruaril

Olge rõõmsad, terved ja tublid!

Äntu Mõis OÜ

RENDIB

Väike-Maarja vallas põllumaid.

Kontakt: 523 0732;
lauri@antumois.ee

Äntu Mõis OÜ

MÜÜB mahekanamune.
argipäeviti kell 8-16.

Asume Äntu külas
Väike-Maarja vallas.

Tel 327 0206

MÜÜA küttepuid, leppapuu.

Halu pikkus vastavalt
tellija soovile.

Transpordin koju kätte.

Huvi korral helista
tel 5199 3008.

Raamatupidamine
korterühistutele

Kermalen raamatu-
pidamisteenused OÜ

info@kermalen.eu
Tel 554 7556

OÜ ESTEST PR
OSTAB

metsa- ja põllumaad.

Tel 504 5215, 514 5215,
info@est-land.ee

Korstnapühkija

Tel 5560 4046

Ööpiku Agro OÜ võtab
rendile põllu- ja rohumaad.
Sobivad ka
väikesed maatükid.

Kehtiv rendileping
ei ole takistuseks,
sõlmin ka lepinguid ette.

Lisainfo oopikuagro@gmail.com
või tel. 5557 0903 Carl

Õnnitleme eakaid sünnipäevalapsi!

Üks päev kui pärl ta teiste seas
kord aastas särab igas eas

Aprill

93

Valeriina Vasli – 22. aprillil

91

Õilme Silla – 15. aprillil

Renanda Kukk – 18. aprillil

Laine Kuusemäe – 29. aprillil

90

Tooni Lõhmusmägi – 1. aprillil

Asta Press – 7. aprillil

88

Ilme Verbo – 19. aprillil

Ralf-Oliver Mitnits – 21. aprillil

87

Harri Veldi – 1. aprillil

Lembit Lutvei – 20. aprillil

86

Milvi Broberg – 1. aprillil

Laine Klaas – 5. aprillil

Vilma-Lisette Tiiter – 8. aprillil

Leonhard Metsallik – 8. aprillil

Kalju Tammejõe – 9. aprillil

Lidia Lillemets – 9. aprillil

Nelli-Irene Alamets – 18. aprillil

85

Villu Remmet – 21. aprillil

Kaljo Plaks – 25. aprillil

80

Aino Selter – 6. aprillil

Eha Keskülla – 6. aprillil

Endel Tanila – 19. aprillil

Vello Suve – 23. aprillil

Urve Aasumets – 26. aprillil

Vladimir Jermolajev – 30. aprillil

75

Vello Allese – 10. aprillil

Eha Pohlak – 16. aprillil

70

Asta Joll – 1. aprillil

Jaan Zirk – 2. aprillil

Lea Pook – 4. aprillil

Svetlana Kask – 5. aprillil

Kalju Lamus – 10. aprillil

Lembit Lamus – 10. aprillil

Lia Riškene – 28. aprillil

Soovime õnne ja tugevat tervist!
Väike-Maarja Vallavalitsus

NB! Palume inimestel, kes ei soovi, et lehes avaldatakse
tema sünnipäevaõnnitus, teatada sellest toimetajale tel 329 5759.

Mälestame

*Ei võta sõnad leinavalu,
ei kuivata nad pisaraid...*

Tiia Järv	09.09.1948 – 01.02.2019
Jüri Finberg	12.12.1949 – 07.02.2019
Vilja Hani	17.08.1937 – 09.02.2019
Eha Paalberg	18.08.1928 – 11.02.2019
Matilde Vulla	04.03.1926 – 11.02.2019
Helju-Marianne Kasela	15.01.1936 – 16.02.2019
Niina Tombak	01.01.1949 – 21.02.2019
Leida Kask	21.08.1928 – 28.02.2019
Õilme Silla	02.04.1928 – 03.03.2019
Taimi Kind	16.04.1962 – 04.03.2019

